

Redakcja

Jacek Gudowski

Elżbieta Stan-Stanik

Współpraca

Robert Bełczącki, Mateusz Grochowski,
Grzegorz Goss, Przemysław Gumiński,
Maciej Machowski, Radosław Nowaczewski,
Maciej Plaskacz, Małgorzata Sekuła-Lelono,
Łukasz Węgrzynowski, Arkadiusz Turczyn,
Andrzej Zielony

UCHWAŁY

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Najwyższy postanowieniem z dnia 25 marca 2010 r., I CSK 412/09, zagadnienia prawnego:

„Czy sąd okręgowy, rozpoznając zażalenie na odmowę dokonania czynności notarialnej, orzeka jako sąd odwoławczy, czy też jako sąd pierwszej instancji?”
podjął uchwałę:

Sąd okręgowy, rozpoznając zażalenie na odmowę dokonania czynności notarialnej, orzeka jako sąd drugiej instancji.

(uchwała składu siedmiu sędziów z dnia 7 grudnia 2010 r., III CZP 86/10, T. Ereciński, J. Gudowski, H. Pietrkowski, K. Strzelczyk, B. Ustjanicz, T. Wiśniewski, D. Zawistowski)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Zielonej Górze postanowieniem z dnia 11 czerwca 2010 r., VI Cz 421/10, zagadnienia prawnego:

„Czy na postanowienie wydane na podstawie art. 15 ust. 1 lit. b rozporządzenia Rady (WE) Nr 2201/2003 z dnia 27 listopada 2003 r. dotyczącego jurysdykcji, uznawania i wykonywania orzeczeń w sprawach małżeńskich oraz w sprawach dotyczących odpowiedzialności rodzicielskiej uchylające rozporządzenie nr 1347/2000 (BRUKSELA II - DZ.U. UE L z dnia 23.12.2003 r. ze zm.) wzywające sąd innego państwa członkowskiego do uznania swojej jurysdykcji zgodnie z ust. 5 tego rozporządzenia przysługuje zażalenie?”

podjął uchwałę:

Niedopuszczalne jest zażalenie na postanowienie o wezwaniu sądu innego państwa członkowskiego do uznania swej jurysdykcji, wydane na podstawie art. 15 ust. 1 lit. b) rozporządzenia Rady (WE) nr 2201/2003 z dnia

27 listopada 2003 r. dotyczącego jurysdykcji oraz uznawania i wykonywania orzeczeń w sprawach małżeńskich oraz w sprawach dotyczących odpowiedzialności rodzicielskiej, uchylającego rozporządzenie nr 1347/2000 (Dz.Urz. UE L 338, s. 1 polskie wydanie specjalne: Dz.Urz. UE rozdział 19, t. 6, s. 243 ze zm.).

(uchwała z dnia 9 grudnia 2010 r., III CZP 99/10, M. Kocon, K. Pietrzykowski, A. Kozłowska)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Suwałkach postanowieniem z dnia 25 sierpnia 2010 r., I Cz 83/10, zagadnienia prawnego:

„Czy dopuszczalne jest ustanowienie prawa odrębnej własności lokalu (garażu) w budynku posadowionym na nieruchomości (prawie użytkowania wieczystego gruntu) składającej się z więcej niż jednej wyodrębnionych geodezyjnie i nie sąsiadujących ze sobą działek?”

podjął uchwałę:

Dopuszczalne jest ustanowienie odrębnej własności lokalu (garażu) w budynku posadowionym na nieruchomości będącej przedmiotem własności lub prawa użytkowania wieczystego spółdzielni mieszkaniowej także wówczas, gdy nieruchomość składa się z dwóch lub więcej wyodrębnionych geodezyjnie i niesąsiadujących ze sobą działek.

(uchwała z dnia 9 grudnia 2010 r., III CZP 100/10, M. Kocon, K. Pietrzykowski, A. Kozłowska)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy Warszawa-Praga w Warszawie postanowieniem z dnia 12 marca 2010 r., IV Ca 706/09, zagadnienia prawnego:

„Czy z zakresu desygnatów pojęcia »lokal mieszkalny« zawartego w § 1 pkt 12 rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 22 grudnia 1999 r. w sprawie wykonania niektórych przepisów ustawy o podatku od towarów i usług oraz o podatku akcyzowym (Dz.U. Nr 109 poz. 1245) zgodnie z treścią tego przepisu wyłączone zostały lokale mieszkalne w domach bliźniaczych jako takich, czy tylko w domach bliźniaczych jednorodzinnych i czy przy dokonywaniu wykładni tego pojęcia dla celów podatkowych na tle regulacji § 1 pkt 12 w zw. z § 63 ust. 1 pkt 5 tego rozporządzenia w brzmieniu sprzed dnia 01 stycznia 2002 r. dozwolone jest odwołanie się do pojęcia "zabudowy jednorodzinnej" zawartego w § 3 pkt 4 rozporządzenia Ministra Gospodarki Przestrzennej i Budownictwa z dnia 14 grudnia 1994 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny podlegać budynki i ich usytuowanie (Dz.U. z 1995 r. Nr 10, poz. 46)?”

podjął uchwałę:

Z zakresu pojęcia lokalu mieszkalnego w rozumieniu § 1 pkt 12 rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 22 grudnia 1999 r. w sprawie wykonania niektórych przepisów ustawy o podatku od towarów i usług oraz o podatku akcyzowym (Dz.U. Nr 109, poz. 1245 ze zm.) zostały wyłączone wszystkie lokale mieszkalne znajdujące się w zespole budynków jednorodzinnych w układzie bliźniaczym, szeregowym lub atrialnym.

(uchwała z dnia 9 grudnia 2010 r., III CZP 101/10, M. Kocon, K. Pietrzykowski, A. Kozłowska)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Apelacyjny we Wrocławiu postanowieniem z dnia 6 października 2010 r., I ACa 878/10, zagadnienia prawnego:

„Czy w razie niewykonania przez dewelopera zobowiązania do ustanowienia i przeniesienia odrębnej własności lokalu, ujętego w zawartej w zwykłej formie pisemnej umowie o wybudowanie domu oraz do ustanowienia i przeniesienia odrębnej własności lokalu, bez dokonania w księdze wieczystej wpisu roszczenia nabywcy

o ustanowienie odrębnej własności i przeniesienia własności lokalu, kontrahentowi dewelopera przysługuje roszczenie o naprawienie szkody obejmującej utratę spodziewanych korzyści w wysokości rynkowej wartości lokalu stanowiącego przedmiot umowy?”

podjął uchwałę:

Niewykonanie lub niewłaściwe wykonanie pisemnej umowy deweloperskiej daje kontrahentowi możliwość dochodzenia roszczeń odszkodowawczych od dewelopera na podstawie art. 471 k.c.

(uchwała z dnia 9 grudnia 2010 r., III CZP 104/10, M. Kocon, K. Pietrzykowski, A. Kozłowska)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Sieradzu postanowieniem z dnia 31 maja 2010 r., I Cz 187/10, zagadnienia prawnego:

„1. Czy za niecelowe w rozumieniu art. 49 ust. 4 ustawy z 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji (tekst jedn. Dz.U. z 2006 r. Nr 167, poz. 1191 ze zm.) jest wszczęcie przez wierzyciela postępowania egzekucyjnego w stosunku do nieżyjącego dłużnika;

2. jeżeli tak, to jaką opłatę egzekucyjną w świetle art. 49 ust. 4 ustawy z 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji powinien pobrać komornik od wierzyciela wszczynającego postępowanie egzekucyjne w stosunku do nieżyjącego dłużnika?”

podjął uchwałę:

Przepis art. 49 ust. 4 w zw. z ust. 2 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji (jedn. tekst: Dz.U. z 2006 r. Nr 167, poz. 1191 ze zm.) w brzmieniu ustalonym ustawą z dnia 24 maja 2007 r. o zmianie

ustawy o komornikach sądowych i egzekucji oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 112 poz. 769) nie stanowi podstawy pobrania przez komornika opłaty egzekucyjnej od wierzyciela w przypadku umorzenia postępowania egzekucyjnego z uwagi na brak zdolności sądowej dłużnika (art. 824 § 1 pkt 2 k.p.c.), który to brak istniał już w chwili złożenia wniosku egzekucyjnego.

(uchwała z dnia 17 grudnia 2010 r., III CZP 93/10, J. Frąckowiak, M. Romańska, A. Kozłowska)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Poznaniu postanowieniem z dnia 19 maja 2010 r., X Gz 187/10, zagadnienia prawnego:

„Czy odmowa zamieszczenia przez zarząd ogłoszenia, o którym mowa w art. 402¹ k.s.h. w przedmiocie ogłoszenia zwołania walnego zgromadzenia akcjonariuszy spółki publicznej podjętego przez jej akcjonariuszy na podstawie art. 399 § 3 k.s.h. oznacza nie zwołanie przez zarząd wbrew obowiązкови zgromadzenia wspólników w rozumieniu art. 594 § 3 k.s.h.?”

podjął uchwałę:

Odmowa zamieszczenia przez zarząd ogłoszenia, o którym mowa w art. 402¹ k.s.h., gdy z inicjatywą zwołania walnego zgromadzenia akcjonariuszy spółki publicznej występują akcjonariusze, na podstawie art. 399 § 3 k.s.h., oznacza niezwołanie przez zarząd walnego zgromadzenia, w rozumieniu art. 594 § 3 k.s.h.

(uchwała z dnia 17 grudnia 2010 r., J. Frąckowiak, M. Romańska, A. Kozłowska)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Poznaniu postanowieniem z dnia 20 lipca 2010 r., II Ca 595/10, zagadnienia prawnego:

„Czy przewidziany w art. 68 ust. 2 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (Dz.U. Nr 115 poz. 74 ze zm.) obowiązek zwrotu kwoty odpowiadającej udzielonej bonifikacie po waloryzacji obciąża spadkobiercę pierwotnego nabywcy, który to spadkobierca zbył lokal lub wykorzystał go na inne cele niż uzasadniające udzielenie bonifikaty przed upływem okresu przewidzianego w art. 68 ust. 2 ustawy o gospodarce nieruchomościami?”

podjął uchwałę:

Przewidziany w art. 68 ust. 2 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (jedn. tekst: Dz.U. z 2010 r. Nr 102, poz. 651) w brzmieniu sprzed nowelizacji dokonanej ustawą z dnia 24 sierpnia 2007 r. o zmianie ustawy o gospodarce nieruchomościami oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 173, poz. 1218) obowiązek zwrotu kwoty odpowiadającej udzielonej bonifikacie po waloryzacji nie obciąża spadkobiercy pierwotnego nabywcy, który to spadkobierca zbył lokal przed upływem okresu przewidzianego w art. 68 ust. 2 ustawy o gospodarce nieruchomościami.

(uchwała z dnia 17 grudnia 2010 r., III CZP 102/10, J. Frąckowiak, M. Romańska, A. Kozłowska)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Słupsku postanowieniem z dnia 13 sierpnia 2010 r., IV Ca 280/10, zagadnienia prawnego:

„Czy ustalenie wysokości opłaty sądowej od skargi wniesionej do sądu po 22 grudnia 2009 r., od orzeczenia Krajowej Izby Odwoławczej przy Prezesie Zamówień Publicznych zapadłego przed dniem wejścia w życie ustawy z dnia 5 listopada 2009 r., o zmianie ustawy - Prawo zamówień publicznych oraz ustawy

o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz.U. z 2009 r. Nr 206, poz. 1591) winno nastąpić w oparciu o przepis art. 34 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych w brzmieniu obowiązującym do dnia 22 grudnia 2009 r. (Dz.U. z 2005 r. Nr 167, poz. 1398), czy też w brzmieniu ustalonym ustawą z dnia 5 listopada 2009 r. nowelizującą ustawę o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz.U. z 2009 r. Nr 206, poz. 1591)?”

podjął uchwałę:

Od skargi na orzeczenie Krajowej Izby Odwoławczej przy Prezesie Urzędu Zamówień Publicznych wniesionej do sądu po dniu 22 grudnia 2009 r. pobiera się opłatę w wysokości przewidzianej w art. 34 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach w sprawach cywilnych w brzmieniu nadanym ustawą z dnia 5 listopada 2009 r. o zmianie ustawy - Prawo zamówień publicznych oraz ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz.U. z 2009 r. Nr 206, poz. 1591).

(uchwała z dnia 17 grudnia 2010 r., III CZP 103/10, J. Frąckowiak, M. Romańska, A. Kozłowska)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Katowicach postanowieniem z dnia 9 lipca 2010 r., IV Cz 372/10, zagadnienia prawnego:

„Czy na gruncie art. 788 § 1 k.p.c. załączony do wniosku o nadanie klauzuli wykonalności odpis poświadczony za zgodność z oryginałem przez pełnomocnika wnioskodawcy będącego radcą prawnym odpisu z Rejestru Przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego, stanowi dokument urzędowy wykazujący przejście na wnioskodawcę uprawnienia po powstaniu tytułu egzekucyjnego?”

podjął uchwałę:

Kopia odpisu z Krajowego Rejestru Sądowego, poświadczona za zgodność z oryginałem przez pełnomocnika wnioskodawcy będącego radcą

prawnym, może stanowić podstawę nadania klauzuli wykonalności na rzecz następcy prawnego wierzyciela na podstawie art. 788 § 1 k.p.c.

*(uchwała z dnia 21 grudnia 2010 r., III CZP 94/10, K. Strzelczyk,
D. Zawistowski, M. Szulc)*

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Poznaniu postanowieniem z dnia 2 lipca 2010 r., II Cz 885/10, zagadnienia prawnego:

„1. Czy zawarty w art. 788 § 1 k.p.c. wymóg wykazania przejścia uprawnienia lub obowiązku na inną osobę dokumentem urzędowym oznacza wymóg przedłożenia dokumentu w urzędowym odpisie, czy też możliwe jest złożenie przez wnioskodawcę odpisu dokumentu, którego zgodność z oryginałem została poświadczona przez występującego w sprawie pełnomocnika wnioskodawcy będącego adwokatem lub radcą prawnym (art. 129 § 2 k.p.c. w brzmieniu nadanym ustawą z dnia 23 października 2009 r. o zmianie ustaw w zakresie uwierzytelniania dokumentów, Dz.U. z 2009 r. Nr 216, poz. 1676),

2. czy uprawnienie do sporządzenia odpisu dokumentu poświadczonego co do zgodności z oryginałem wynikające z art. 129 § 2 k.p.c. w brzmieniu nadanym ustawą z dnia 23 października 2009 r. o zmianie ustaw w zakresie uwierzytelniania dokumentów (Dz.U. z 2009 r. Nr 216, poz. 1676) przez pełnomocnika będącego adwokatem lub radcą prawnym obejmuje tylko dokumenty prywatne, czy również dokumenty urzędowe?”

podjął uchwałę:

Kopia odpisu z Krajowego Rejestru Sądowego, poświadczona za zgodność z oryginałem przez pełnomocnika wnioskodawcy będącego radcą prawnym, może stanowić podstawę nadania klauzuli wykonalności na rzecz następcy prawnego wierzyciela na podstawie art. 788 § 1 k.p.c.

*(uchwała z dnia 21 grudnia 2010 r., III CZP 98/10, K. Strzelczyk,
D. Zawistowski, M. Szulc)*

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy we Wrocławiu postanowieniem z dnia 22 września 2010 r., XIII Cz 209/10, XIII CZ 210/10, XIII CZ 211/10, XIII CZ 212/10, XIII CZ 213/10, zagadnienia prawnego:

„1. czy kuratorowi sądowemu za wykonywanie w trybie art. 598⁶ k.p.c. czynności przymusowego odebrania osoby podlegającej władzy rodzicielskiej lub pozostającej pod opieką przysługuje ryczałt określony art. 91 ust. pkt 3 oraz 91 ust. 2 Ustawy z dnia 27.07.2001 r. o kuratorach sądowych (Dz.U. z 12 września 2001 r.), wypłacany za każdą wykonaną czynność,

a w razie uznania, że ryczałt taki przysługuje;

2. czy stanowi on wydatek w rozumieniu art. 5 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych i na podstawie art. 520 § 2 k.p.c. obowiązek jego zwrotu należy złożyć na uczestnika postępowania obowiązanego do wydania osoby?”

podjął uchwałę:

Kuratorowi zawodowemu przysługuje ryczałt określony w art. 91 ust. 1 pkt 3 i art. 91 ust. 2 w zw. z art. 91 ust. 3 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. o kuratorach sądowych (Dz.U. Nr 98 poz. 1071) za czynności zlecone przez sąd na podstawie art. 598⁶ k.p.c. Ryczałt ten stanowi wydatek w rozumieniu art. 5 ust. 1 pkt 9 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz.U. Nr 167 poz. 1398 ze zm.).

(uchwała z dnia 21 grudnia 2010 r., III CZP 107/10, K. Strzelczyk, D. Zawistowski, M. Szulc)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Szczecinie postanowieniem z dnia 22 września 2010 r., II Ca 857/10, zagadnienia prawnego:

„Czy osoby, które wywodzą swoje uprawnienie do zamieszkiwania w lokalu mieszkalnym od byłego właściciela tego lokalu są lokatorami w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego i czy ma do nich zastosowanie przepis art. 14 tejże ustawy?”

podjął uchwałę:

Artykuł 14 ustawy z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i zmianie Kodeksu cywilnego (jedn. tekst: Dz.U. z 2005 r. Nr 31, poz. 266 ze zm.) ma zastosowanie do małoletnich dzieci oraz żony właściciela lokalu mieszkalnego, który utracił tytuł własności.

(uchwała z dnia 21 grudnia 2010 r., III CZP 109/10, K. Strzelczyk, D. Zawistowski, M. Szulc)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego we wniosku z dnia 2 października 2009 r., BSA I-4110-3/09, zagadnienia prawnego:

„Czy na skutek wejścia w życie wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 1 kwietnia 2008 r., sygn. SK 77/06 (OTK-ZU 2008 Nr 3A, poz. 39), w którego sentencji stwierdzono niezgodność z art. 32 ust. 1 i art. 77 ust. 1 i 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej przepisu art. 424¹ § 1 i 2 k.p.c. w części obejmującej słowa: „kończącego postępowanie w sprawie”, dopuszczalna stała się skarga do Sądu Najwyższego o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia niekończącego postępowania w sprawie?”

umorzył postępowanie.

(postanowienie składu siedmiu sędziów z dnia 7 grudnia 2010 r., III CZP 108/09, T. Ereciński, J. Gudowski, H. Pietrkowski, K. Strzelczyk, B. Ustjanicz, T. Wiśniewski, D. Zawistowski)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Apelacyjny w Białymstoku postanowieniem z dnia 29 września 2010 r., I ACa 427/10, zagadnienia prawnego:

„Czy dopuszczalne jest prowadzenie postępowania po doręczeniu pozwanemu nakazu zapłaty w postępowaniu upominawczym w sposób przewidziany w art. 139 § 1 k.p.c. oraz w § 9 ust. 1-3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 17 czerwca 1999 r. w sprawie szczegółowego trybu doręczania pism procesowych przez pocztę w postępowaniu cywilnym (Dz.U. Nr 62, poz. 697 ze zm.) po upływie terminu do wniesienia sprzeciwu liczonego od dokonanego w ten sposób doręczenia?”

odmówił podjęcia uchwały.

(postanowienie z dnia 8 grudnia 2010 r., III CZP 105/10, L. Walentynowicz, G. Misiurek, M. Szulc)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Białymstoku postanowieniem z dnia 10 września 2010 r., VII Ga 101/10, zagadnienia prawnego:

„Czy dopuszczalne jest zaliczenie przez przedsiębiorcę energetycznego do okresu posiadania służebności przesyłowej po dniu 1 lutego 1989 r., okresu korzystania przed tą datą z nieruchomości w zakresie odpowiadającym treści służebności przez jego poprzednika prawnego - przedsiębiorstwo państwowe w ramach zarządu mieniem państwowym w imieniu i na rzecz Skarbu Państwa?”

odmówił podjęcia uchwały.

(postanowienie z dnia 17 grudnia 2010 r., III CZP 108/10, J. Frąckowiak,
M. Romańska, A. Kozłowska)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Łomży postanowieniem z dnia 21 października 2010 r., I Ca 217/10, zagadnienia prawnego:

„1. Czy w sprawie o eksmisję z lokalu mieszkalnego zachodzi po stronie pozwanej współuczestnictwo jednolite (art. 73 § 2 k.p.c.) rodzica i pozostających pod jego władzą rodzicielską małoletnich dzieci?

2. w przypadku odpowiedzi pozytywnej na powyższe pytanie – czy zaskarżenie przez powodów wyroku Sądu I instancji w części oddalającej powództwo o eksmisję z lokalu mieszkalnego w stosunku do małoletnich dzieci skutkuje zaskarżeniem tego wyroku także w stosunku do pozwanego rodzica, choćby powództwo w stosunku do niego zostało uwzględnione?”

odmówił podjęcia uchwały.

(postanowienie z dnia 21 grudnia 2010 r., III CZP 114/10, K. Strzelczyk,
D. Zawistowski, M. Szulc)

ZAGADNIENIA PRAWNE PRZEDSTAWIONE DO ROZSTRZYGNIĘCIA

III CZP 127/10

„Czy od wniosku o wpis zmiany wierzyciela hipotecznego, należy pobrać opłatę stałą w wysokości 60 zł na podstawie art. 44 ust. 1 pkt 6 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (t.j.: Dz.U. z 2010 r. Nr 90, poz. 594, ze zm.), czy też opłatę stałą w wysokości 150 zł na podstawie art. 43 pkt 4 wyżej cytowanej ustawy?”

(postanowienie Sądu Okręgowego w Bielsku-Białej z dnia 20 października 2010 r., II Cz 510/10, R. Biegun, A. Kłoda, R. Jura)

Sąd Okręgowy powziął wątpliwość, czy wniosek o wpis w księdze wieczystej zmiany wierzyciela hipotecznego należy kwalifikować jako wniosek o wpis zmiany treści ograniczonego prawa rzeczowego wskazany w art. 43 pkt 4 u.k.s.c., czy jako wniosek o inny wpis w rozumieniu art. 44 ust. 1 pkt 6 u.k.s.c. Wskazał, że w doktrynie przyjmuje się, iż zmiana treści hipoteki może polegać na zastąpieniu wierzytelności hipotecznej inną wierzytelnością hipoteczną, zmianie miejsca lub terminu jej płatności, zmianie wysokości jej kapitału, zastrzeżeniem odsetek w przypadku, gdy nie zostały zastrzeżone lub zmianie jej oprocentowania, nie zaś na zmianie wierzyciela hipotecznego. Jednak w obszarze apelacji Sądu Apelacyjnego w Katowicach sądy powszechne wyrażają pogląd odmienny.

R.B.

*

III CZP 128/10

„Czy w świetle brzmienia art. 824 § 1 k.c. możliwym jest pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego na podstawie art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c. na skutek wypłaty świadczenia odszkodowawczego przez ubezpieczyciela do

wysokości sumy gwarancyjnej ustalonej w umowie ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej, które nastąpiło po wydaniu orzeczenia, stanowiącego tytuł wykonawczy po nadaniu klauzuli wykonalności?”

(postanowienie Sądu Okręgowego w Szczecinie z dnia 7 grudnia 2010 r., II Ca 972/10, V. Osińska, B. Badenio-Gregrowicz, T. Sobiera)

Sąd Okręgowy powziął wątpliwość, czy wyczerpanie sumy ubezpieczenia, określonej w umowie ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej, które nastąpiło po powstaniu tytułu egzekucyjnego przeciwko ubezpieczycielowi, stanowi przewidziane w art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c. zdarzenie skutkujące wygaśnięciem zobowiązania ubezpieczyciela, zgodnie bowiem z art. 824 § 1 k.c. określona w umowie suma ubezpieczenia stanowi górną granicę odpowiedzialności ubezpieczyciela. Jednak powszechnie przyjmowane odróżnienie długu, będącego wyrazem powinności, zależnej od woli dłużnika, od odpowiedzialności za dług, związanej z jego realizacją, niezależną od woli dłużnika, uzasadnia wnioski, że ograniczenie odpowiedzialności dłużnika wcale nie skutkuje wygaśnięciem jego zobowiązania. Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 15 listopada 1996 r., II CKN 7/96 (OSNCP 1997, nr 4, poz. 39), przyjmujący za podstawę rozstrzygnięcia wspomniane odróżnienie długu od odpowiedzialności za dług, dotyczył jednak sytuacji, w której dłużnik ponosił ograniczoną odpowiedzialność wskutek dziedziczenia spadku z dobrodziejstwem inwentarza, co uzasadniało zastosowanie art. 319 k.p.c., przewidującego zastrzeżenie pozwanemu prawa do powoływania się w toku postępowania egzekucyjnego na ograniczenie jego odpowiedzialności. Artykuł 319 k.p.c. dotyczy zaś jedynie przypadków odpowiedzialności z określonych przedmiotów majątkowych albo do wysokości ich wartości, a nie ograniczenia odpowiedzialności do wysokości określonej sumy.

R.B.

*

III CZP 129/10

„Czy członek zarządu spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, pozwany na podstawie art. 299 § 1 k.s.h., może bronić się zarzutem nieistnienia

zobowiązania spółki wskutek złożonego przez nią, po powstaniu tytułu wykonawczego, oświadczenia o potrąceniu?”

(postanowienie Sądu Okręgowego w Szczecinie z dnia 17 września 2010 r., VIII Ga 119/10, A. Budzyńska, K. Górski, L. Miroszewski)

Sąd Okręgowy przytoczył orzeczenia Sądu Najwyższego dopuszczające możliwość uwzględnienia zarzutu nieistnienia zobowiązania spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, podniesionego przez członka jej zarządu w sprawie o ustalenie jego odpowiedzialności na podstawie art. 299 § 1 k.s.h., ale też wskazał rozstrzygnięcia, które taką możliwość negują. Zgodnie z wyrokiem Sądu Najwyższego z dnia 17 marca 2010 r., II CSK 506/09 (niepubl.), jeśli podstawę zasądzenia powództwa na podstawie art. 299 § 1 k.s.h. stanowi tytuł egzekucyjny przeciwko spółce w postaci prawomocnego wyroku, materialna prawomocność tego wyroku uniemożliwia uwzględnienie zarzutu nieistnienia zobowiązania spółki. Z kolei według uchwał Sądu Najwyższego z dnia 19 listopada 2008 r., III CZP 94/08 (OSNC 2009, nr 10, poz. 135) oraz z dnia 20 grudnia 2001 r., III CZP 69/01 (OSNC 2002, nr 10, poz. 118), w takim przypadku nie jest również możliwe uwzględnienie zarzutu przedawnienia roszczenia wobec spółki. Z drugiej jednak strony, zarzut nieistnienia zobowiązania oparty na potrąceniu dokonany przez spółkę po powstaniu tytułu egzekucyjnego w postaci prawomocnego wyroku nie negowałby materialnej prawomocności tego wyroku. Ponadto należy uwzględnić, że w takiej sytuacji członek zarządu nie jest legitymowany do wniesienia powództwa przewidzianego w art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c.

R.B.

*

III CZP 130/10

„Czy wspólnik spółki cywilnej może samodzielnie dochodzić wierzytelności wchodzącej w skład majątku wspólnego wspólników spółki cywilnej?”

(postanowienie Sądu Okręgowego w Toruniu z dnia 15 listopada 2010 r., VI Ga 100/10, J. P. Naworski, Z. Krepski, J. Rusiński)

Przedstawione zagadnienie prawne sprowadza się do ustalenia, czy powód – wspólnik spółki cywilnej – występując o zasądzenie roszczenia wchodzącego w skład majątku wspólnego wspólników ma samodzielną legitymację procesową, czy zachodzi współuczestnictwo konieczne wspólników.

Sąd Okręgowy zauważył, że z jednej strony współuczestnictwo konieczne wynika przede wszystkim ze wspólności majątku wspólników, samodzielne zaś dochodzenie świadczenia przez wspólnika na swoją rzecz byłoby przekroczeniem granic uregulowanego ustawowo przedstawicielstwa w spółce cywilnej. Ponadto, skoro przyjmuje się w orzecznictwie, że wierzytelność pieniężna stanowiąca składnik majątku wspólnego po rozwiązaniu spółki cywilnej może być dochodzona przez byłego wspólnika tylko w części odpowiadającej jego udziałowi w tym majątku – bez względu na stanowisko pozostałych wspólników – to wydaje się, iż przed rozwiązaniem spółki nie może on samodzielnie dochodzić takiej wierzytelności. Dopiero z chwilą rozwiązania spółki następuje zmiana charakteru majątku i współwłasność łączna zmienia się we współwłasność w częściach ułamkowych; w takiej sytuacji samodzielna legitymacja wspólnika w procesie przeciwko dłużnikowi spółki ma podstawę prawną. Wspólnik działający w sprawie jest przedstawicielem wszystkich wspólników, działa na rzecz spółki lub w jej imieniu, przysługuje mu jednak prawo do reprezentowania spółki, a nie prawo do występowania we własnym imieniu i na swoją rzecz.

Z drugiej strony Sąd Okręgowy dostrzegł, że o granicach współuczestnictwa koniecznego decyduje rodzaj stosunku prawnego będącego przedmiotem procesu. Bezsporne jest, że wspólnik ma samodzielną legitymację procesową bierną w przypadku, gdy powództwo dotyczy zobowiązań spółki cywilnej. W przypadku praw rzeczowych współuczestnictwo bierne wspólników jest współuczestnictwem koniecznym, ponieważ rezultat postępowania dotyczy niepodzielnie wszystkich wspólników, przy czym nie można oderwać się od założeń mających zastosowanie wtedy, gdy wspólnicy występują po stronie pozwanej. Nie we wszystkich więc sytuacjach występuje współuczestnictwo konieczne; w odniesieniu do spraw mających za przedmiot wierzytelności przysługujące wspólnikom łącznie istnieje możliwość wytaczania powództwa przez poszczególnych wspólników i nie zachodzi współuczestnictwo konieczne. Zasądzenie roszczenia na rzecz jednego

ze współników i obowiązek rozliczenia się z pozostałymi współnikami ma natomiast znaczenie w relacji między nimi i nie ma wpływu na zwolnienie się dłużnika z jego obowiązku.

A.T.

*

III CZP 131/10

„Czy ustanowiony przez sąd kurator spadku jest uprawniony do zastępowania zmarłego powoda w procesie o zasądzenie na jego rzecz zadośćuczynienia?”

(postanowienie Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 17 listopada 2010 r., I ACa 611/10, R. Kowalkowski, E. Giezek, D. Gierczak)

Sąd Apelacyjny wskazał, że przyjmuje się, iż kurator spadku ma jedynie bierną legitymację procesową i to tylko w sprawach dotyczących własności rzeczy. W sprawie o zadośćuczynienie ustanowiony przez sąd kurator spadku nie ma uprawnień do występowania w sprawie w miejsce zmarłego powoda. Można jednak również zasadnie przyjąć, że kurator spadku ma prawo reprezentowania zmarłej strony wyłącznie wówczas, gdy dotyczy on przedmiotów wchodzących w skład masy spadkowej, choć nie w każdej sprawie cywilnej.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, w związku z tym problematyczne jest także to, kto powinien być stroną w takiej sprawie – czy nadal zmarły powód, niemający zdolności sądowej ani procesowej, czy kurator spadku – oraz to, czy prawidłowe jest zasądzenie zadośćuczynienia na rzecz zmarłego powoda, czy też powinno ono być zasądzone na rzecz kuratora spadku albo do masy spadkowej zmarłego powoda.

A.T.

*

III CZP 132/10

„1. Czy w sprawie o uznanie bezskuteczności czynności prawnej dokonanej przez dłużnika z pokrzywdzeniem wierzyciela, opartej na treści

art. 527 i nast. k.c., na korzyść osoby trzeciej, osoba ta zachowuje legitymację bierną, jeśli przed doręczeniem odpisu pozwu zbyła nieruchomości zaskarżoną skargą pauliańską na rzecz kolejnej osoby?

2. Czy istnienie legitymacji biernej pozwanej osoby trzeciej w sytuacji opisanej w punkcie 1 zależy jest od tego, czy wierzyciel może wystąpić z roszczeniem pauliańskim w trybie art. 531 § 2 k.c. przeciwko osobie, na której rzecz osoba trzecia rozporządziła korzyścią majątkową?

3. Jeśli osoba trzecia rozporządziła korzyścią majątkową uzyskaną kosztem wierzyciela przed wydaniem rozstrzygnięcia w sprawie o uznanie za bezskuteczną czynności prawnej dokonanej przez dłużnika z pokrzywdzeniem wierzyciela, czy uzyskanie prawomocnego wyroku w tej sprawie jest warunkiem koniecznym skierowania przez wierzyciela bezpośredniego żądania zasądzenia od osoby trzeciej sumy, jaką wierzyciel by uzyskał w wyniku egzekucji prowadzonej z majątku dłużnika, którego wyzbył się z pokrzywdzeniem wierzyciela?”

(postanowienie Sądu Okręgowego w Toruniu z dnia 10 listopada 2010 r., VIII Ca 385/10, R. Krawczyk, H. Matuszewska, A. Antkiewicz)

W odniesieniu do pierwszego z przedstawionych zagadnień prawnych Sąd Okręgowy wskazał na dwie możliwości rozwiązania tego problemu. Zgodnie z pierwszą, wyzbycie się przez osobę trzecią przedmiotu uzyskanego od dłużnika z pokrzywdzeniem wierzycieli nie ma wpływu na legitymację bierną, ponieważ dopuszczalne jest zaspokojenie wierzyciela z surogatów rzeczy, które kontrahent dłużnika otrzymał od kolejnego nabywcy. W takiej sytuacji zastosowanie mają normy prawne regulujące bezpodstawne wzbogacenie lub ewentualnie odpowiedzialność deliktową; osoba trzecia nie przestaje być wobec wierzyciela odpowiedzialna za to, że wierzyciel nie mógł zaspokoić się z majątku dłużnika. Według drugiej koncepcji, posiadanie przez osobę trzecią rzeczy nabytej od dłużnika z pokrzywdzeniem wierzyciela stanowi warunek konieczny skargi pauliańskiej, gdyż roszczenie to jest ściśle związane z przedmiotem, który wyszedł z majątku dłużnika albo do niego nie wszedł. Z kolei wyzbycie się go przez osobę trzecią wyklucza egzekucję z jej majątku i przesądza, że skarga pauliańska jest nieuzasadniona, wierzyciel zaś może co najwyżej pozwać kolejnego nabywcę.

Zdaniem Sądu Okręgowego, gdyby odpowiedź na pierwsze pytanie była pozytywna, pojawiają się kolejne wątpliwości. Sąd zauważył, że z jednej strony na ocenę możliwości kierowania skargi pauliańskiej przeciwko osobie trzeciej, mimo odpłatnego zbycia przez nią przedmiotu czynności prawnej zawartej z dłużnikiem, nie wpływa dopuszczalność wystąpienia z roszczeniem bezpośrednio przeciwko osobie, na której rzecz rozporządzenie przez osobę trzecią nastąpiło. Z drugiej strony, ocena legitymacji biernej przy odpłatnym zbyciu zależna jest od tego, czy kolejny nabywca rzeczy działał w dobrej, czy w złej wierze. Przy nieodpłatnym zbyciu na rzecz osoby czwartej problem legitymacji biernej nie występuje, gdyż – według Sądu Okręgowego – nie można wówczas kierować w ogóle żądań wobec osoby trzeciej, a trzeba od razu wytoczyć skargę pauliańską przeciwko osobie czwartej na podstawie art. 531 § 2 k.c.

Uzasadniając przedstawienie trzeciego pytania, Sąd Okręgowy przytoczył argumentację, na podstawie której możliwe są dwa odmienne rozwiązania. Dostrzegł, że warunkiem koniecznym do wystąpienia przez pokrzywdzonego wierzyciela z powództwem o zapłatę przeciwko osobie trzeciej, która wyzbyła się majątku uzyskanego od dłużnika, jest uprzednie uzyskanie przez wierzyciela prawomocnego wyroku, w którym czynność prawna osoby trzeciej z dłużnikiem zostanie uznana

wobec niego za bezskuteczną. Taki wyrok ma charakter konstytutywny i nie może go zastąpić ustalenie bezskuteczności w procesie przeciwko osobie trzeciej o zapłatę. W chwili wytoczenia powództwa przez wierzyciela na podstawie art. 527 i nast. k.c. osoba trzecia nie jest zobowiązana do spełnienia jakiegokolwiek świadczenia, ponieważ nie łączy jej z wierzycielem jakikolwiek stosunek prawny.

Jednocześnie Sąd zauważył, że uzasadniona może być ocena postępowania osoby trzeciej w kontekście roszczeń z tytułu bezpodstawnego wzbogacenia lub odpowiedzialności deliktowej z uwagi na dopuszczalność ich skierowania przed wydaniem wyroku uwzględniającego skargę pauliańską, a nawet przed wytoczeniem takiego powództwa. Prowadzi to do wniosku, że uzyskanie prawomocnego wyroku nie jest warunkiem koniecznym skierowania przez wierzyciela bezpośredniego żądania wobec osoby trzeciej.

A.T.

*

III CZP 133/10

„Czy na podstawie art. 17 ust. 3 a pkt 2 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (jedn. tekst: Dz.U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2572 ze zm.) jednostka samorządu terytorialnego (gmina) jest zobowiązana do zwrotu kosztów transportu i opieki nad dzieckiem upośledzonym w stopniu głębokim do ośrodka rewalidacyjno - wychowawczego wskazanego przez jego rodziców i przez nich bądź podmiot trzeci pokrywanych; także wówczas, gdy sama gmina transport ten i opiekę zapewnia do innego ośrodka tego samego rodzaju – ponosząc ich koszty w całości?”

(postanowienie Sądu Okręgowego w Tarnowie z dnia 23 listopada 2010 r., I Ca 316/10, W. Zachara, B. Grodkowska, G. Krężolek)

Zdaniem Sądu Okręgowego, wykładnia językowa art. 17 ust. 3a pkt 2 w zw. z pkt 3 ustawy o systemie oświaty nakazuje uznać, że w przypadku dziecka dotkniętego głęboką dysfunkcją psychiczną i realizującego obowiązek szkolny w ośrodku rewalidacyjno-wychowawczym, gmina jest obowiązana do zwrotu na rzecz jego rodziców (lub podmiotu trzeciego) kosztów transportu oraz opieki w czasie drogi

do i z takiego ośrodka. Zakres obowiązku finansowego nie może być w żaden sposób limitowany, skoro z art. 17 ust. 3 a pkt 2 ustawy nie wynika, by miałby to być ośrodek najbliższy miejscu zamieszkania ucznia, jak w przypadku uczniów z niepełnosprawnością ruchową lub upośledzeniem umysłowym w stopniu niższym niż głęboki (art. 17 ust. 3 a pkt 1 w zw. z pkt 3 ustawy). Tym bardziej zwrot kosztów nie może się ograniczać do tych wydatkowanych na transport środkami komunikacji publicznej, jak to ma miejsce w razie dowożenia przez rodziców dziecka, którego droga do szkoły przekracza odległości wskazane w ustawie. Oznacza to, że skorzystanie przez rodziców z prawa wyboru jest dla gminy wiążące i rodzi po jej stronie obowiązek zwrotu tych kosztów, niezależnie od tego, czy sama ten dowóz i opiekę nieodpłatnie organizuje.

Sąd Okręgowy zwrócił jednak uwagę, że przyjęcie takiej wykładni wiązałoby się z obciążeniem gmin nadmiernymi skutkami finansowymi, zwłaszcza że nie mają one wpływu na kształtowanie sieci szkół i placówek oświatowych przeznaczonych dla dzieci z dysfunkcjami psychicznymi. Zauważył, że nie ma dostatecznych racji, aby w tym samym przepisie ustawy różnicować zakres obowiązku zwrotu przez gminę kosztów dowozu i opieki, skoro niektóre spośród dysfunkcji uczniów tam wskazanych są bardzo podobne i różnią się jedynie stopniem upośledzenia. Ponadto podniósł, że ustawodawca, regulując podobną materię – obowiązek zwrotu kosztów dowozu i opieki dzieci sześciolletnich dotkniętych takim samym zakresem upośledzenia psychicznego – zdecydował, że zakres kosztów podlegających zwrotowi ogranicza się do tych, które związane są z transportem i opieką do najbliższego przedszkola, oddziału przedszkolnego w szkole lub ośrodka, gdzie mogą odbyć roczne przygotowanie przedszkolne (art. 14 a ust. 4 w zw. z art. 14 ust. 3 ustawy).

G.G.

*

III CZP 134/10

„Czy przysługująca uprawnionemu wierzytelność z tytułu wymagalnych świadczeń alimentacyjnych może stanowić przedmiot przelewu ?”

(postanowienie Sądu Okręgowego w Szczecinie z dnia 10 listopada 2010 r., II Ca 1088/10, I. Mostowska, S. Krajewski, K. Marczyk)

Sąd Okręgowy powziął wątpliwość, czy dokonaniu przelewu wierzytelności z tytułu wymagalnych rat alimentacyjnych nie sprzeciwia się właściwość zobowiązania (art. 509 § 1 k.c.).

Zgodnie z jednym poglądem, przeniesienie zarówno prawa do dostarczania środków do utrzymania, jak i świadczeń z niego wynikających jest sprzeczne z istotą, naturą tego rodzaju prawa oraz wszelkich świadczeń z niego wynikających. Obowiązki wynikające z pokrewieństwa mają bowiem charakter *sui generis* i różnią się od innych rodzajów zobowiązań; ich zasadniczym celem nie jest jednorazowe spełnienie określonego świadczenia, ale stałe (ciągłe) zapewnienie uprawnionym do alimentacji niezbędnych środków utrzymania. W związku z tym zarówno zobowiązania alimentacyjne, jak i roszczenia z nich wynikające są ściśle osobiste, tzn. całkowicie zespolone z osobami uprawnionego i zobowiązaniowego. Uprawnienie do alimentacji oraz odpowiadające mu wierzytelności (raty) mogą istnieć wyłącznie między osobami wskazanymi w art. 128 k.r.o., które pozostają ze sobą w określonych relacjach rodzinnych. Tym samym tylko uprawnionemu do świadczeń alimentacyjnych, a nigdy jakimkolwiek innym osobom, przysługuje legitymacja do ich dochodzenia.

W doktrynie prezentowany jest także przeciwny pogląd. Podnosi się, że gdy roszczenia o poszczególne raty alimentacyjne stają się wymagalne, na plan pierwszy wysuwa się wartość majątkowa, jaką stanowią one dla uprawnionego. Ponadto, za dopuszczalnością cesji wymagalnych alimentów przemawia interes osoby uprawnionej do alimentacji. Dzięki odpłatnemu zbyciu wymagalnych już roszczeń alimentacyjnych, które nie mogą być wyegzekwowane, osoba uprawniona uzyskuje środki na zaspokojenie swoich potrzeb. Przedstawiciele tego stanowiska zastrzegają przy tym, że niedopuszczalne jest zbycie alimentów za okresy przyszłe, gdyż klóciłoby się to z samą istotą zobowiązania.

Sąd Okręgowy zauważył, że przeciwko pierwszemu z poglądów może przemawiać także regulacja art. 505 k.c. Zakaz zawarty w tym przepisie nie pozbawia wierzyciela alimentacyjnego, będącego jednocześnie dłużnikiem swojego dłużnika alimentacyjnego (z innego tytułu), prawa do złożenia oświadczenia o potrąceniu wierzytelności własnej z wierzytelnością dłużnika alimentacyjnego, gdyż wierzytelności alimentacyjne nie mogą być umorzone wyłącznie wbrew woli wierzyciela alimentacyjnego, a zgodnie z jego wolą tak. Uprawniony jest zatem

wniosek, że wierzyciel alimentacyjny może podjąć inne czynności dyspozytywne w odniesieniu do przysługującej mu wierzytelności, a więc także zbyć je w drodze przelewu.

G.G.

*

III CZP 135/10

„Czy wypowiedzenie udziału wspólnika w spółce cywilnej w przypadku, gdy majątek wspólny wspólników tej spółki obejmuje nieruchomości bądź prawo użytkowania wieczystego nieruchomości, wymaga formy aktu notarialnego, czy też wystarczająca – dla wywołania skutku prawnego, w postaci wykreślenia w księdze wieczystej jako uprawnionego wspólnika, który wypowiedział udział – jest forma pisemna z podpisem notarialnie poświadczonym?”

(wniosek Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego z dnia 22 grudnia 2010 r., BSA I-4110-6/10)

Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego wskazał, że pierwsze z wymienionych w przedmiotowym zagadnieniu prawnym stanowisk jest podzielane w najnowszym orzecznictwie Sądu Najwyższego; przyjmuje się, że wystąpienie ze spółki cywilnej, w której wspólnikom przysługuje współwłasność łączna nieruchomości, wymaga zachowania formy szczególnej obowiązującej przy przeniesieniu własności nieruchomości (art. 158 k.c.). Nie tylko przystąpienie do spółki cywilnej nowego wspólnika, lecz także ustąpienie jednego z dotychczasowych wspólników jest zdarzeniem powodującym zmianę kręgu współuprawnionych i nie ma znaczenia okoliczność, że współwłasność nieruchomości jest bezudziałowa (art. 863 k.c.). Podkreśla się także, że za wymogiem formy aktu notarialnego przemawia wzgląd na bezpieczeństwo obrotu, gdyż przeniesienie własności nieruchomości w drodze aktu notarialnego stwarza większe prawdopodobieństwo ujawnienia nowego właściciela w księdze wieczystej.

We wcześniejszym orzecznictwie Sąd Najwyższy stał na stanowisku, że chociaż do nabycia nieruchomości przez wspólników spółki cywilnej, wnoszonej przez jednego z nich jako wkład, konieczna jest forma aktu notarialnego pod rygorem

nieważności (art. 155 § 1 i art. 158 w zw. z art. 73 § 2 k.c.), to bezpodstawne jest żądanie tej szczególnej formy również przy wypowiedzeniu przez współnika udziału w spółce. Skutek prawny oświadczenia o wystąpieniu ze spółki cywilnej polega na utracie przez występującego współnika z mocy ustawy wszelkich praw objętych majątkiem wspólnym wspólników, a więc np. pozycji współwłaściciela i współwierzyciela co do należących łącznie do wspólników rzeczy oraz wierzytelności (art. 869 i 871 k.c.). Następuje on w drodze jednostronnej czynności prawnej i nie może być przedstawiany w kategoriach umownego przeniesienia własności (udziału we współwłasności). Ze względu na konieczność dokonania wpisu w księdze wieczystej wystarczająca dla wypowiedzenia udziału w spółce cywilnej jest natomiast forma pisemna z podpisem notarialnie poświadczonym jako szczególny przypadek formy *ad eventum* (art. 31 ust. 1 u.k.w.h.).

Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego podkreślił, że również w doktrynie nie zajęto wyraźnego stanowiska. W jego ocenie, teza o konieczności zachowania formy aktu notarialnego dla wypowiedzenia udziału w spółce cywilnej, której współnikom przysługuje współwłasność łączna nieruchomości, nasuwa wątpliwości. Po pierwsze, nie wiadomo, pod jaką czynność prawną należy zakwalifikować wypowiedzenie udziału; czy jest to czynność rozporządzająca, czy zobowiązująco-rozporządzająca.

W razie przyjęcia rzeczowego charakteru wypowiedzenia udziału pozostaje niewyjaśnione, dlaczego jednostronną czynność współnika należy traktować jako „umowę” między nim a pozostałymi. Wydawać się może, że tylko przy założeniu, iż wypowiedzenie udziału zawiera w sobie element „umowy”, czynność ta może się mieścić w zakresie przepisów o przeniesieniu własności. Akceptacja tezy o umownym przeniesieniu własności musi oznaczać, że akt notarialny powinien obejmować nie tylko oświadczenie współnika wypowiadającego udział, ale i pozostałych wspólników. Ponadto twierdzenie, że przy wypowiedzeniu udziału w spółce cywilnej występuje element „przejścia własności”, koliduje z istotą wspólności majątkowej. Współwłasność łączna może powstać tylko między osobami związanymi określonym stosunkiem osobistym i dopiero w razie jego ustania wspólność łączna traci swój charakter prawny. Nie można też sytuacji prawnej powstałej w efekcie wypowiedzenia udziału postrzegać w kategoriach współwłasności w częściach ułamkowych. Wspólnik, który wypowiedział udział w spółce, nie zyskuje „w zamian” udziału w nieruchomości, ale wyłącznie roszczenie o zapłatę wartości wkładu. W przeciwnym

razie zostałyby „dwukrotnie wynagrodzony”; pierwszy raz tytułem rozliczenia między nim a współnikami pozostającymi w spółce, a drugi raz tytułem udziału we współwłasności, którym mógłby rozporządzić według własnej woli. Świadczy – zdaniem Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego – przeciwko zasadności odwoływania się do art. 158 k.c., jako nieadekwatnego do sytuacji powstającej z chwilą wypowiedzenia udziału.

G.G.

*

III CZP 136/10

„Czy wartość gospodarstwa rolnego, będącego przedmiotem umowy darowizny, zawartej w związku z zaprzestaniem działalności rolniczej darczyńców i dla nabycia świadczeń z ubezpieczenia społecznego rolników uwzględnia się przy ustalaniu zachowku?”

(postanowienie Sądu Okręgowego w Sieradzu z dnia 16 listopada 2010 r., Ca 255/10, A. Bartoszevska, A. Smus, I. Podwójniak)

Jak zauważył Sąd Okręgowy, art. 991 § 2 k.c., posługując się pojęciem „uprawniony”, precyzuje zakres roszczenia pieniężnego uprawnionego do zachowku w zależności od konkretnych sytuacji wyszczególnionych w tym przepisie. Wykładnia literalna art. 991 § 1 k.c. nie pozostawia wątpliwości, że instytucja zachowku jest nierozzerwalnie związana z dziedziczeniem testamentowym, wykluczającym powołanie do spadku spadkobierców ustawowych. Zwrot „którzy byliby powołani do spadku z ustawy” jednoznacznie potwierdza, że prawo do zachowku przysługuje tylko tym spadkobiercom ustawowym, którzy należą do kręgu osób bliskich spadkodawcy określonego w przepisie art. 991 § 1 k.c., a jednocześnie nie zostali powołani do spadku z ustawy. Taka interpretacja przepisu była dawniej, co do zasady, przyjmowana i akceptowana w orzecznictwie.

W nowszym orzecznictwie Sąd Najwyższy przyjął, że jeżeli uprawniony do zachowku dziedziczący z ustawy wspólnie z innymi osobami nie otrzymał należnego mu zachowku, ma przeciwko współspadkobiercom roszczenia o zapłatę sumy pieniężnej

potrzebnej do pokrycia zachowku, albo do jej uzupełnienia. Sąd Najwyższy uznał także, że jeżeli spadkodawca dokonał darowizny wyczerpującej cały spadek, uprawniony do zachowku może dochodzić od obdarowanego roszczenia o zachówek w granicach określonych w art. 1000 k.c.

Jak zauważył Sąd Okręgowy, przywołane stanowisko Sądu Najwyższego spotkało się z krytyką części doktryny. Przeciwnicy tego poglądu wskazywali, że skoro uprawnionym jest podmiot, który nie został powołany do spadku z ustawy, co jest warunkiem bycia „uprawnionym”, nie może on więc być jednocześnie podmiotem powołanym do spadku z ustawy, niemożliwe bowiem jest stawianie wymagania jednoczesnego spełnienia i niespełnienia tego samego warunku.

Sąd drugiej instancji powołał także poprzednią regulację w zawartą w dekrete z dnia 8 października 1946 r. - Prawo spadkowe. Podniósł, że ustawodawca w kodeksie cywilnym odstąpił od takiej redakcji przepisu, tworząc własną, odmienną konstrukcję, której osią jest zwrot warunkowy nie do pominięcia w wykładni.

W ocenie Sądu Okręgowego, uzasadniony jest zatem pogląd oparty wprost na treści art. 991 § 1 k.c., stanowiącej rodzaj definicji ustawowej, że uprawnionym do zachowku nie może być spadkobierca, który został powołany do dziedziczenia z ustawy, choć nie można ze względów celowościowych i funkcjonalnych kwestionować innego rozwiązania, nawiązującego do poprzedniej regulacji z art. 151 zdanie pierwsze Prawa spadkowego.

Według Sądu Okręgowego, wyjaśnienia wymaga także problem uwzględniania przy ustalaniu zachowku wartości gospodarstwa rolnego będącego przedmiotem darowizny zawartej w związku z zaprzestaniem działalności rolniczej i nabyciem przez darczyńców uprawnień z ubezpieczenia społecznego rolników .

A.Z.

*

III CZP 137/10

„Czy wszczęcie przez osobą uprawnioną postępowania zmierzającego bezpośrednio do wyegzekwowania od dłużnika przebywającego za granicą, w trybie art. 3 konwencji o dochodzeniu roszczeń alimentacyjnych za granicą, sporządzonej w Nowym Jorku dnia 20 czerwca 1956 r. (Dz.U. Nr 17 z 1961 r.,

poz. 87), alimentów stwierdzonych tytułem wykonawczym, stanowi czynność, o jakiej mowa w art. 123 § 1 pkt 1 k.c.? W razie odpowiedzi pozytywnej – z jakim momentem następuje rozpoczęcie na nowo biegu przedawnienia roszczenia?”

(postanowienie Sądu Okręgowego w Lublinie z dnia 18 listopada 2010 r., III Ca 317/10, E. Porębiak-Tymecka, M. Kuczyńska, A. Słoboda)

Wątpliwości Sądu wzbudziła kwestia, czy wniosek o wyegzekwowanie świadczenia należnego pozwanemu od powoda na podstawie tytułu wykonawczego w postaci prawomocnego wyroku sądu rejonowego zaopatrzonego w klauzulę wykonalności został skierowany do właściwego (w rozumieniu art. 123 § 1 pkt 1 k.c.) organu powołanego do egzekwowania roszczeń, wniosek ten bowiem nie skierowano do organu wymienionego w art. 796 § 1 k.p.c.

Sąd Okręgowy wskazał, że w orzecznictwie Naczelnego Sądu Administracyjnego, dotyczącym charakteru prawnego postępowania w trybie art. 3 i 4 konwencji o dochodzeniu roszczeń alimentacyjnych za granicą, sporządzonej w Nowym Jorku dnia 20 czerwca 1956 r., zaprezentowano stanowisko, iż sprawa o przekazanie przez polski organ przesyłający organowi przyjmującemu innego państwa wniosku osoby uprawnionej, zawierającego żądanie od zobowiązanego dostarczenia utrzymania, jest załatwiana na podstawie art. 3 i 4 ww. konwencji w postępowaniu administracyjnym, do którego nie mają zastosowania przepisy kodeksu postępowania administracyjnego. Zdaniem Naczelnego Sądu Administracyjnego, przedmiotem sprawy załatwianej przez organ przesyłający jest podjęcie ściśle określonych działań techniczno-organizacyjnych, dotyczących jedynie sprawy z zakresu prawa rodzinnego (sprawy cywilnej w rozumieniu art. 1 kodeksu postępowania cywilnego), a nie załatwienie sprawy cywilnej jako takiej.

Według Sądu, wątpliwości budzi także rozumienie użytego w art. 123 § 1 pkt 1 k.c. pojęcia „czynność przedsięwzięta bezpośrednio.” Z punktu widzenia wierzyciela złożenie do prezesa sądu okręgowego wniosku egzekucyjnego miało niewątpliwie na celu bezpośrednio uzyskanie skutku w postaci uruchomienia wypłat dłużnika, zgodnych z treścią tytułu wykonawczego. Można założyć, że z perspektywy wierzyciela przedmiotowy wniosek był tożsamy z wnioskiem składanym do organów egzekucyjnych wymienionych w art. 796 § 1 k.p.c., uruchamiał on bowiem egzekucję od dłużnika przebywającego za granicą. Z drugiej strony jednak nie można uznać, aby

postępowanie w trybie konwencji nowojorskiej było dla wierzyciela obligatoryjne. Wskazana konwencja ma na celu ułatwienie dochodzenia roszczeń alimentacyjnych przez osobę przebywającą w państwie, które jest jej stroną, od osoby zobowiązanej, podlegającej jurysdykcji innego państwa, będącego stroną konwencji. Środki ochrony prawnej przewidziane w konwencji uzupełniają środki już przysługujące według prawa wewnętrznego lub międzynarodowego, lecz ich nie zastępują (art. 1 konwencji).

Zdaniem Sądu Okręgowego, przedstawiona argumentacja pozwala przyjąć, że utożsamienie czynności wszczęcia na wniosek wierzyciela postępowania w trybie art. 3 ww. konwencji nowojorskiej z czynnością, o jakiej mowa w art. 123 § 1 pkt 1 k.c. jest wątpliwe. Z drugiej strony Sąd drugiej instancji zwrócił uwagę na społeczny wymiar przedstawionego zagadnienia i na jego wpływ na możliwość zastosowania tzw. wykładni funkcjonalnej art. 123 § 1 pkt 1 k.c.

A.Z.

*

III CZP 138/10

„W jakim składzie orzekającym podlega rozpoznaniu ponowny wniosek strony o wyłączenie sędziego oparty na tych samych okolicznościach, jakie wskazano w uprzednio rozpoznany merytorycznie wniosku i czy w składzie tym może uczestniczyć sędzia, którego ponowny wniosek o wyłączenie dotyczy?”

(postanowienie Sądu Okręgowego w Tarnowie z dnia 7 września 2010 r., I Ca 205/10, B. Grodkowska, G. Krężołek, M. Syrek)

Jak zauważył Sąd Okręgowy, art. 53¹ k.p.c. nie daje jednoznacznej odpowiedzi na pytanie, w jakim składzie powinno dojść do odrzucenia wniosku i czy w składzie tym może brać udział sędzia, którego wniosek dotyczy. Wskazanie w tym przepisie, że „o odrzuceniu orzeka sąd rozpoznający sprawę” nie pozwala na wyciągnięcie jednoznacznych wniosków w tej kwestii.

Według Sądu, możliwe jest przyjęcie dwóch koncepcji. Według jednej, ponowny wniosek o wyłączenie sędziego powinien zostać rozpoznany w składzie trzech sędziów zawodowych z wyłączeniem sędziego, którego wniosek dotyczy; w ten

sposób dochodzi do realizacji wymagań określonych w art. 52 § 2 k.p.c. Zachowana zostałaaby również zasada *nemo iudex in causa sua*, a więc strona składająca ponowny wniosek miałaby największe gwarancje bezstronności, także przy rozpatrywaniu tej kwestii wпадkowej. Unika się w ten sposób niebezpieczeństwa naruszenia art. 45 ust. 1 Konstytucji. W takim ujęciu uregulowanie przewidujące, że o odrzuceniu orzeka sąd rozpoznający sprawę, należy odczytać w znaczeniu ustrojowym, a więc jedynie jako wskazujące jednostkę organizacyjną wymiaru sprawiedliwości, w ramach której wniosek powinien zostać rozpoznany.

W ocenie Sądu Okręgowego, istnieją jednak ważne argumenty pozwalające przyjąć pogląd odmienny, zgodnie z którym ponowny wniosek o wyłączenie sędziego powinien zostać rozpoznany przez sąd w tym samym składzie osobowym, który rozpoznaje sprawę, w ramach której wniosek został złożony. Do takiego wniosku prowadzi treść art. 53¹ k.p.c. Określenie „sąd” może być w tym przypadku odczytane jako konkretny skład sądzący rozpoznający sprawę, w której ponowny wniosek o wyłączenie sędziego zgłoszono. W takim właśnie znaczeniu kodeks postępowania cywilnego posługuje się tym terminem wielokrotnie (np. art. 59, 200 § 1, art. 205, 213, 215 oraz 316 § 1). Co istotne, w art. 53¹ k.p.c. ustawodawca posłużył się innym terminem niż w art. 52 § 1 k.p.c., gdzie użyto sformułowania „sąd, w którym sprawa się toczy”. Właśnie to sformułowanie powinno być zarezerwowane do określenia jednostki organizacyjnej wymiaru sprawiedliwości, w ramach której powinno dojść do podjęcia konkretnej czynności, a więc do wskazania sądu w znaczeniu ustrojowym.

W ocenie Sądu Okręgowego, rozpoznanie ponownego wniosku o wyłączenie sędziego przez sąd, w składzie z udziałem sędziego, którego wniosek dotyczy nie narusza art. 45 ust. 1 Konstytucji; w razie błędnej oceny, strona ma możliwość kwestionowania tego rozstrzygnięcia w ramach apelacji (art. 380 k.p.c.). Podkreślenia wymaga także, że art. 53¹ k.p.c. został wprowadzony do systemu prawnego w reakcji na nasilające się zjawisko prób paraliżowania postępowań przez strony składające nieuzasadnione wnioski o wyłączenie sędziów. W poprzednio obowiązującym stanie prawnym jedyną możliwością przeciwdziałania takim próbom była możliwość nałożenia grzywny na stronę składającą wniosek w złej wierze. Regulacja ta została jednak zakwestionowana przez Trybunał Konstytucyjny (wyrok z dnia 11 grudnia 2002 r., SK 27/01, OTK 2002, nr 7, poz. 93).

A.Z.

*

III CZP 139/10

„Czy wykonanie postanowień sądu opiekuńczego, określających stałe i powtarzające się kontakty osoby uprawnionej do których dochodzi w miejscu zamieszkania dziecka, podczas, których rodzic sprawujący bezpośrednią pieczę ma obowiązek nie przeszkadzać w tych kontaktach, następuje w trybie art. 1051 k.p.c. czy w postępowaniu unormowanym w art. 598¹ i następne k.p.c.?”

(postanowienie Sądu Okręgowego w Toruniu z dnia 26 listopada 2010 r., VIII Cz 444/10, K. Borowy, H. Matuszewska, R. Krawczyk)

Wątpliwości Sądu Okręgowego wynikły z rozbieżności w dotychczasowych poglądach co do podstawy wykonywania postanowień określających kontakty z dzieckiem polegające na nieprzeszkadzaniu tym kontaktom przez osobę zobowiązaną. Zgodnie z wcześniejszym orzecznictwem Sądu Najwyższego, podstawę tę stanowił art. 1051 k.p.c., regulujący egzekucję świadczeń niepieniężnych polegających na zaniechaniu. W uchwale z dnia 28 sierpnia 2008 r., III CZP 75/08 (OSNC 2009, nr 1, poz. 12) Sąd Najwyższy opowiedział się jednak za stosowaniem w takim wypadku art. 598¹ i nast. k.p.c.

Stanowisko wyrażone w tej uchwale spotkało się z aprobatą części doktryny, wskazującej na dążenie Sądu Najwyższego do zapewnienia skutecznego wykonania orzeczeń określających kontakty z dzieckiem. Równocześnie jednak sformułowano głosy krytyczne, kwestionujące przede wszystkim utożsamienie przez Sąd Najwyższy ustalenia kontaktów z dzieckiem z odebraniem dziecka, podczas gdy obie instytucje są wyraźnie oddzielane w przepisach prawa materialnego i procesowego. Wątpliwość tę wzmacnia dodatkowo planowane dodanie w przepisach kodeksu postępowania cywilnego osobnego oddziału regulującego sprawę dotyczące wykonywania kontaktów z dzieckiem, wskazujące na odrębny charakter tej instytucji.

Sąd Okręgowy stwierdził ponadto, że w świetle wymienionej uchwały Sądu Najwyższego wątpliwe wydaje się osobne regulowanie sposobu wykonania orzeczeń o kontaktach z dzieckiem zależnie od tego, czy mają one polegać jedynie na

odbieraniu i wydawaniu dziecka (art. 1050 k.p.c.), czy też jedynie na nieprzeszkadzaniu tym kontaktom (art. 1051 lub 598¹ i nast. k.p.c.).

M.G.

*

III CZP 140/10

„Czy od postanowienia sądu rejonowego sprawującego nadzór nad zarządem nieruchomością wydanego w przedmiocie przyznania zarządcy wynagrodzenia – służą środki odwoławcze, a jeżeli tak – to jakie?”

(postanowienie Sądu Okręgowego w Łodzi z dnia 18 listopada 2010 r., III Ca 1138/10, B. Jachowicz, J. Kępa, W. Sychniak)

Kodeks postępowania cywilnego określa reguły sprawowania zarządu nieruchomością przez odesłanie do przepisów o zarządzie w toku egzekucji z nieruchomości. Nie przesądza to jednak, czy od postanowień wydanych przez sąd w sprawach dotyczących wyznaczenia nadzorca oraz sprawowania zarządu służy apelacja jako środek zaskarżenia postanowień rozstrzygających co do istoty sprawy w postępowaniu nieprocesowym, czy zażalenie jako jedyny środek odwoławczy dostępny w postępowaniu egzekucyjnym na postanowienia kończące postępowanie egzekucyjne lub inne postanowienia wskazane przez ustawodawcę. Udzielenie odpowiedzi w tej kwestii zależy więc przede wszystkim od stwierdzenia, czy postanowienia, których dotyczy pytanie Sądu Okręgowego, są postanowieniami kończącymi postępowanie w sprawie w rozumieniu art. 518 k.p.c. Równocześnie, jak zauważył Sąd Okręgowy, w związku z uchyleniem art. 932 i 939 § 3 k.p.c. nie ma podstaw dla wniesienia zażalenia na postanowienie w przedmiocie przyznania zarządcy wynagrodzenia oraz zwrotu wydatków.

Na dopuszczalność zaskarżenia tego postanowienia apelacją może wskazywać orzecznictwo Sądu Najwyższego, dopuszczające apelację od postanowienia w przedmiocie zatwierdzenia sprawozdania zarządcy oraz od postanowienia zobowiązującego zarządcę do wypłacenia określonej kwoty tytułem nadwyżki dochodów. Za odrębnym traktowaniem postanowień związanych z sądowym nadzorem nad zarządem nieruchomością i postanowień wydanych w toku postępowania

egzekucyjnego przemawia także, zdaniem Sądu Okręgowego, konieczność zapewnienia współwłaścicielom pełnego dostępu do środków odwoławczych dla ochrony ich interesu prywatnego. Odmienny charakter postępowania egzekucyjnego pozwala na stosowanie środka zaskarżenia w postaci zażalenia, pozwalającego na większą szybkość i skuteczność egzekucji nie tylko w interesie prywatnym, lecz także publicznym.

M.G.

*

III CZP 141/10

„Czy przewidziany w art. 1046 § 4 k.p.c. obowiązek gminy do wskazania tymczasowego pomieszczenia, w przypadku wykonywania obowiązku opróżnienia lokalu służącego zaspokojeniu potrzeb mieszkaniowych dłużnika na podstawie tytułu wykonawczego, z którego nie wynika prawo dłużnika do lokalu socjalnego lub zamiennego, powoduje odpowiedzialność gminy na podstawie art. 417 § 1 k.c. wobec właściciela lokalu podlegającego opróżnieniu w sytuacji, gdy gmina nie wskaże takiego pomieszczenia tymczasowego?“

(postanowienie Sądu Okręgowego w Olsztynie z dnia 30 listopada 2010 r., IX Ca 645/10, A. Żegarska, D. Ciejek, T. Cichocki)

Wątpliwości Sądu Okręgowego dotyczą kwestii, czy art. 417 k.c. może stanowić samodzielną podstawę roszczenia odszkodowawczego z tytułu niewykonania przez gminę obowiązku przewidzianego w art. 1046 § 4 k.p.c., czy też podstawę tę stanowią wyłącznie przepisy art. 18 ust. 5 ustawy z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie kodeksu cywilnego (Dz.U. Nr 71, poz. 733 ze zm.) i art. 1046 k.p.c. Zagadnienie to jest szczególnie istotne, gdyż w wyroku z dnia 4 listopada 2010 r., K 19/06, Trybunał Konstytucyjny orzekł, że art. 1046 § 4 k.p.c. jest niezgodny z Konstytucją, przy czym utraci on moc obowiązującą z upływem 12 miesięcy od dnia ogłoszenia wyroku w Dzienniku Ustaw.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego występuje jednolite stanowisko, że przepis uznany przez Trybunał Konstytucyjny za niezgodny z Konstytucją nie może być stosowany przez sądy i inne organy w odniesieniu do stanów faktycznych sprzed

ogłoszenia orzeczenia Trybunału. Sąd Okręgowy zauważył jednak, że art. 417 k.c. jest przepisem odsyłającym, pełniącym funkcję posiłkową względem art. 18 ust. 5 ustawy o ochronie praw lokatorów. Zgodnie z zasadami teorii prawa, przepis odsyłający jest niekompletny i nie może samodzielnie tworzyć normy prawnej, gdyż wymaga uzupełnienia przez przepis odniesienia.

Sąd Okręgowy zaznaczył, że rozstrzygnięcie przedstawionego zagadnienia prawnego jest istotne, gdyż – stosownie do art. 190 ust. 4 Konstytucji – orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego o niezgodności z Konstytucją aktu normatywnego, na podstawie którego zostało wydane prawomocne orzeczenie sądowe, stanowi podstawę do wznowienia postępowania. Skorzystanie przez stronę z tego środka procesowego jest jej podmiotowym i konstytucyjnym uprawnieniem.

E.S.S.

GLOSY

prawo cywilne materialne

Jeżeli dla ważności czynności prawnej wymagane jest, aby była ona dokonana w formie aktu notarialnego, to zawsze gdy istnieją podstawy dla stwierdzenia, że czynność taka jest nieważna, niezależnie od tego, czy przyczyną nieważności są tylko uchybienia dotyczące samego aktu notarialnego, czy też wadliwość czynności prawnej, istnieją podstawy do uznania, że zarówno czynność prawna, jak i akt notarialny są nieważne. Żądanie zatem uznania za nieważny aktu notarialnego oznaczać musi tak czy inaczej żądanie uznania, iż zawarta w nim czynność prawna jest nieważna.

(wyrok z dnia 26 listopada 2004 r., I CK 384/04, T. Żyżnowski, J. Frąckowiak, E. Strelcow, niepubl.)

Glosa

Grzegorza Wolaka, Rejent 2010, nr 11, s. 114

Komentator skrytykował prawnomaterialną część tezy (zdanie pierwsze), zaaprobował natomiast część prawnoprocesową (zdanie drugie).

Stwierdził, że wbrew wyrażanym w doktrynie i orzecznictwie poglądom nie ma aktów notarialnych nieważnych lub podlegających unieważnieniu, dokument nie może bowiem być ważny lub nieważny, taka może być jedynie czynność prawna w nim zawarta, a forma aktu może być zachowana lub niezachowana i nic więcej. Glosowane orzeczenie wpisuje się w tę niepoprawność jurydyczną.

Według autora czynność prawna może być nieważna, a akt notarialny może w pełni odpowiadać wymogom formalnym jego sporządzenia przewidzianym w Prawie o notariacie. Glosator wytknął też Sądowi Najwyższemu niekonsekwencję, z jednej bowiem strony stwierdza, że gdy akt notarialny nie spełnia wymagań formalnych przewidzianych w art. 94 Pr.not., to należy przyjąć, iż w ogóle nie stanowi aktu

notarialnego, co przesądza o nieważności czynności prawnej w nim zawartej, a z drugiej strony wyraża pogląd o dopuszczalności unieważnienia aktu notarialnego.

Komentator odniósł się do drugiego zdania glosowanej tezy i stwierdził, że gdy powód domaga się unieważnienia czynności prawnej dopuszczalne byłoby stwierdzenie przez sąd, iż określona czynność prawna jest nieważna; w szczególności, gdy strona działa bez pełnomocnika i gdy uzasadnienie pozwu jednoznacznie wskazuje na podstawy faktyczne świadczące o bezwzględnej nieważności czynności prawnej (art. 58 k.c.). Sąd jest też uprawniony stwierdzić (ustalić) nieważność czynności prawnej wtedy, gdy powód domaga się „unieważnienia” lub stwierdzenia nieważności aktu notarialnego zawierającego tę czynność.

M.M.

*

Jeżeli po wykreśleniu z rejestru spółki z ograniczoną odpowiedzialnością okaże się, że pozostała po niej część majątku nieobjęta likwidacją, dopuszczalne jest ustanowienie likwidatora w celu dokończenia likwidacji.

(uchwała z dnia 24 stycznia 2007 r., III CZP 143/06, J. Gudowski, A. Górski, G. Misiurek, OSNC 2007, nr 10, poz. 166; OSP 2008, nr 7-8, poz. 74; BSN 2007, nr 1, s. 13; Rej. 2007, nr 1, s. 174; NPN 2007, nr 1, s. 58; R.Pr. 2007, nr 6, s. 129 i 130; Rej. 2007, nr 12, s. 200; Pr.Spółek 2008, nr 3, s. 59; MoP 2008, nr 11, s. 589; Rej. 2010, nr 9, s. 153)

Glosa

Agnieszki Koniewicz, Glosa 2010, nr 4, s. 40

Glosa ma zasadniczo charakter krytyczny.

Analizowana uchwała Sądu Najwyższego dotyczy charakteru prawnego majątku polikwidacyjnego spółek kapitałowych. W orzecznictwie, jak również w doktrynie zaprezentowane zostały trzy koncepcje. Pierwsza zakłada, że majątek spółki z ograniczoną odpowiedzialnością ujawniony dopiero po zakończeniu postępowania likwidacyjnego i po wykreśleniu spółki z rejestru handlowego,

a nieobjęty likwidacją, należy do współników. Autorka glosy zaaprobowała pogląd Sądu Najwyższego, który stwierdził, że wskazana koncepcja nie ma oparcia ustawowego, gdyż zarówno kodeks handlowy, jak i kodeks spółek handlowych nie przewidują wprost sytuacji przejścia *ex lege* majątku spółki na rzecz jej współników. Drugie stanowisko zakłada, że istnienie majątku osoby prawnej po jej wykreśleniu z rejestru skutkuje koniecznością wznowienia postępowania w sprawie wykreślenia osoby prawnej z rejestru, według trzeciej koncepcji, majątek polikwidacyjny jest bezpodmiotowy i ustanawia się dla niego kuratora. Autorka glosy odrzuciła ostatnią możliwość, w świetle bowiem obowiązujących przepisów kurator jest, co do zasady, ustanawiany dla określonego podmiotu, a nie przedmiotu; celem jego ustanowienia jest ochrona praw osoby reprezentowanej.

W dalszej kolejności glosatorka poddała krytyce pogląd Sądu Najwyższego, że jeżeli po wykreśleniu z rejestru spółki z ograniczoną odpowiedzialnością okaże się, iż pozostała po niej część majątku nieobjęta likwidacją, dopuszczalne jest ustanowienie likwidatora w celu dokończenia likwidacji. W jej ocenie, Sąd Najwyższy, odwołując się do konieczności ustanowienia likwidatora, pominął istotę postępowania likwidacyjnego, które odnosi się do zadysponowania majątkiem podmiotów prawa, jakimi są osoby prawne oraz jednostki organizacyjne w rozumieniu art. 33¹ k.c. Skutkiem konstytutywnego wykreślenia spółki kapitałowej z rejestru jest natomiast utrata przez spółkę kapitałową bytu prawnego. W konsekwencji spółka taka przestaje istnieć jako podmiot prawa. W związku z tym dopuszczenie ustanowienia likwidatora oznaczałoby ustanowienie likwidatora dla składników mienia, a tym samym likwidator reprezentowałby majątek, a nie podmiot.

Glosatorka zaproponowała inne rozwiązanie. W jej ocenie możliwe byłoby ustanowienie likwidatora w sytuacji, w której doszło do wznowienia postępowania w sprawie wykreślenia spółki kapitałowej z rejestru, mające na celu wykreślenie wpisu, o wykreśleniu spółki z Krajowego Rejestru Sądowego na podstawie art. 12 ust. 3 ustawy o KRS. Postanowienie wydane na podstawie art. 12 ust. 3 ustawy o KRS ma charakter konstytutywny i przywraca byt prawny spółce ze skutkiem *ex tunc*. W efekcie spółka odzyskałaby osobowość prawną i byłoby możliwe ponowne uruchomienie postępowania likwidacyjnego celem zadysponowania wszystkimi składnikami mienia spółki.

Autorka glosy przyznała jednocześnie, że koncepcja ta nie jest wolna od wątpliwości dotyczących statusu prawnego majątku spółki kapitałowej w okresie pomiędzy wykreśleniem spółki z rejestru a przywróceniem jej bytu prawnego na skutek wykreślenia wpisu o wykreśleniu osoby prawnej z rejestru. Konkludując, glosatorka stwierdziła, że obecne rozwiązania są niewystarczające i konieczne jest wprowadzenie przepisów odnoszących się wprost do przypadku istnienia majątku polikwidacyjnego.

Aprobującą glosę do tego orzeczenia opublikował T. Kurnicki (Pr.Spółek 2007, nr 9, s. 54, glosy częściowo krytyczne – G. Bartkowiak i A. Januchowski (Pr.Bankowe 2008, nr 4, s. 30, A. Jakubecki (OSP 2008, nr 7, poz. 74) oraz S. Babiarz i W. Łukowski (Pr.Spółek 2010, nr r 3, s. 52). Glosę krytyczną opracował A. Wowerka (Gdańskie Studia Prawnicze – Przegląd Orzecznictwa 2008, nr 3, s. 57).

P.G.

*

1. Dopuszczalne jest zastrzeżenie, że kwota zadatku wręczona zostanie kontrahentowi w określonym terminie po złożeniu oświadczeń woli przez strony zawierające umowę przedwstępną. Strony mogą także rozszerzyć okoliczności uzasadniające według ustawy prawo zatrzymania zadatku albo żądanie zapłaty sumy dwukrotnie wyższej.

2. Jeżeli strony nie zastrzegły w umowie przedwstępnej osobistego spełnienia świadczenia przez dłużnika, wierzyciel nie może odmówić przyjęcia świadczenia z niej wynikającego zaoferowanego przez osobę trzecią, jednak tylko wtedy, gdy chce ona złożyć takie samo oświadczenie woli, do jakiego był zobowiązany dłużnik.

(wyrok z dnia 8 lutego 2008 r., I CSK 328/07, J. Frąckowiak, M. Grzelka, Z. Kwaśniewski, OSNC 2009, nr 4, poz. 60; BSN 2008, nr 5, s. 6; MoP 2008, nr 5, s. 227; MoP 2009, nr 1, s. 43; Rej. 2008, nr 6, s. 179; NPN 2008, nr 2, s. 105; Rej. 2009, nr 6, s. 158)

Glosa

Ryszarda Szostaka, Rejent 2010, nr 11, s. 98

Autor zaaprobował pogląd, że zadatek powinien być dany po zawarciu umowy, a więc kwota wręczona kontrahentowi po zawarciu umowy w zasadzie nie może być uważana za zadatek. Zważywszy jednak na dyspozytywny charakter art. 394 § 1 k.c. nie jest wykluczone, aby strony ustaliły w umowie, że kwota mająca stanowić zadatek zostanie przekazana kontrahentowi w uzgodnionym terminie, już po zawarciu umowy, przelewem na wskazany rachunek bankowy.

Komentator skrytykował natomiast zapatrywanie, że jeśli strony nie zastrzegły w umowie przedwstępnej osobistego spełnienia świadczenia przez zobowiązanego do złożenia oznaczonego oświadczenia woli, wierzyciel nie może w zasadzie odmówić przyjęcia świadczenia z niej wynikającego zaoferowanego przez osobę trzecią (art. 361 § 1 k.c.). Zastrzeżenia glosatora wzbudziło również stanowisko, że powodowa spółka mogła odmówić przyjęcia zastępczego oświadczenia względem wynikającego z umowy przedwstępnej zaproponowanego przez osobę trzecią ze względu na znaczne spóźnienie w jego złożeniu. Autor zauważył, że kontrakt zawarty z osobą trzecią nie jest tym samym kontraktem, do którego zawarcia zobowiązano się w umowie przedwstępnej. Przejaw woli osoby ma wyraźnie indywidualny charakter, a powodowa spółka mogła odmówić zawarcia umowy finalnej z działającą na rzecz pozwanych osobą trzecią, tym bardziej że złożona przez tę osobę oferta była spóźniona.

Nie przekonał komentatora argument Sądu Najwyższego, że wymaganie złożenia koniecznego oświadczenia woli w określonym terminie należy do okoliczności przesądzających, iż zastępcze oświadczenie woli staje się takim samym oświadczeniem, do jakiego zobowiązany został pierwotnie sam dłużnik, o tożsamości zobowiązania bowiem decyduje nie zachowanie przewidzianego terminu, lecz okoliczności przedmiotowe.

Na zakończenie komentator skrytykował pominięcie przez Sąd Najwyższy w uzasadnieniu kwestii zarzutu naruszenia przez pozwanych art. 5 k.c. Według autora, w komentowanej sprawie nie można przesądzać dopuszczalności zastosowania art. 5 k.c. bez wyjaśnienia całokształtu okoliczności towarzyszących podniesieniu zarzutu na podstawie tego przepisu.

M.M.

Bezskuteczność egzekucji oznacza przede wszystkim to, że nie doszło do zaspokojenia roszczeń wierzyciela w postępowaniu wszczętym i prowadzonym według przepisów kodeksu postępowania cywilnego o postępowaniu egzekucyjnym. Nie ma więc potrzeby wykazywania, że wierzyciel wykorzystał wszelkie sposoby egzekucji, bo wystarczy wykazanie bezskuteczności zaspokojenia przy wykorzystaniu jednego z nich.

(wyrok z dnia 9 maja 2008 r., III CSK 364/07, J. Górski, Z. Kwaśniewski, E. Skowrońska-Bocian, niepubl.)

Glosa

Jacka Kołacza, Prawo Spółek 2010, nr 12, s. 48

Glosa ma charakter aprobujący, choć autor podkreślił, że teza orzeczenia musi być odczytywana w ścisłym związku ze stanem faktycznym sprawy.

Glosator podniósł, że poprzestanie w każdym przypadku na potrzebie wykazania bezskuteczności zaledwie jednego ze sposobów egzekucji jako przesłanki odpowiedzialności przewidzianej w art. 299 k.s.h. może prowadzić do zjawisk niekorzystnych. Przykładem jest celowe ograniczenie zakresu egzekucji w celu obniżenia kosztów ponoszonych przez wierzyciela lub poprzestanie na jednym komorniku niebędącym właściwym do przeprowadzenia egzekucji w pełnym zakresie, w zamiarze zredukowania trudności organizacyjnych. Oznaczałoby to nadmierne rozszerzenie odpowiedzialności przewidzianej w art. 299 k.s.h., wykraczające poza *rationem legis* tej regulacji. Stanowisko przeciwne byłoby trudne do przyjęcia również ze względu na art. 803 k.p.c., przewidujący jako zasadę, że tytuł wykonawczy stanowi podstawę do prowadzenia egzekucji ze wszystkich części majątku dłużnika. Stąd też, ze względu na brak dodatkowych klauzul zwężających w treści art. 299 k.s.h., należy przyjąć, że bezskuteczność egzekucji musi odnosić się do całego majątku spółki, a nie jego części. Jedynie w konkretnym układzie okoliczności faktycznych może okazać się, że już po zastosowaniu pierwszego sposobu egzekucji wyraźnie uwidoczni się brak jakiegokolwiek majątku dłużnika, wskazujący na brak realnej możliwości przeprowadzenia skutecznej egzekucji przy zastosowaniu innego sposobu egzekucji.

Autor podkreślił również, że należy przeprowadzać ostrożną analizę orzecznictwa sądowego okresu międzywojennego, odnoszącego się do przesłanki bezskuteczności egzekucji w rozumieniu art. 299 k.s.h. (art. 298 k.h.). Kluczowa jest zmiana stanu prawnego; w kodeksie postępowania cywilnego z 1930 r. egzekucja z ruchomości była ściśle powiązana z wyjawieniem majątku, co stwarzało podstawę dla swoistego domniemania bezskuteczności egzekucji w ogóle ze względu na fiasko egzekucji z ruchomości. W obecnym stanie prawnym brak podstaw dla takiej interpretacji.

Ł.W.

*

1. Zamieszczenie w fakturze VAT, wystawionej przez przyjmującego zamówienie, adnotacji, że jej podpisanie stanowi potwierdzenie właściwej jakości i kompletności zakupionego towaru oraz podstawę do realizacji uprawnień gwarancyjnych z tytułu zakupionych części i wykonanych usług, kształtuje między stronami umowy o dzieło stosunek gwarancji, do którego stosuje się przepisy art. 577 i nast. k.c.

2. Pojęcie straty w rozumieniu art. 361 § 2 k.c. obejmuje także wymagalne zobowiązanie poszkodowanego wobec osoby trzeciej.

(uchwała z dnia 10 lipca 2008 r., III CZP 62/08, G. Bieniek, Z. Kwaśniewski, B. Myszką, OSNC 2009, nr 7-8, poz. 106; OSP 2010, nr 12, poz. 126; BSN 2008, nr 7, s. 5)

Glosa

Krzysztofa Zagrobelnego, Orzecznictwo Sądów Polskich 2010, nr 12, poz. 126

Glosa ma charakter częściowo aprobujący.

Autor podzielił stanowisko Sadu Najwyższego, że pojęcie straty obejmuje zobowiązanie poszkodowanego wobec osoby trzeciej. Wskazał, że takie rozumienie straty jest powszechnie przyjmowane w piśmiennictwie. Stwierdził, że nie ma przy tym uzasadnienia dla uzależniania zakresu szkody majątkowej od zakresu znaczeniowego majątku. Zgłosił następnie wątpliwości co do podniesionych przez Sąd Najwyższy

zastrzeżeń opartych na odwołaniu się do reguły *ne quis damno suo lucrum faciat*. Podniósł przy tym, że zasadniczą funkcją odpowiedzialności odszkodowawczej jest ochrona interesów poszkodowanego, a nie sprawcy.

W dalszej części opracowania glosator zakwestionował wprowadzenie przez Sąd Najwyższy warunku, by zobowiązanie poszkodowanego wobec osoby trzeciej było wymagalne. Stwierdził, że uszczerbek majątkowy pojawia się i istnieje już w chwili, gdy za sprawą dłużnika odpowiedzialnego za zdarzenie szkodzące w sferze interesów poszkodowanego pojawiają się nowe, wcześniej nieistniejące zobowiązania albo te, które istniały, ulegają zwiększeniu. Nie ma natomiast znaczenia, czy lub kiedy poszkodowany wypełni te zobowiązania.

Krytyczną głosę do uchwały opracował M. Kaliński (PiP 2009, nr 10, s. 131).

M.P.

*

1. Odwołanie testamentu powoduje pozbawienie testamentu odwołanego skutków prawnych ("ubezskuteczenie" testamentu).

2. Zawarte w testamencie odwołanie testamentu należy, zaliczyć do czynności prawnych *mortis causa*, co nakazuje łączyć skutek odwołania z chwilą otwarcia spadku.

3. Nie ma podstaw do przyjmowania automatycznej restytucji pierwotnego testamentu jako skutku testamentu odwołującego jego odwołanie, z tym jednak, że odzyskanie skuteczności pierwszego rozrządzenie nie jest wykluczone i może nastąpić jako skutek woli spadkodawcy. Brak zarówno podstawy ustawowej do konstruowania "odżycia" testamentu, jak i brak podstaw do formułowania uogólnionej tezy, upatrującej źródła owej restytucji w samym fakcie odwołania wcześniejszego odwołania.

4. Odwołanie testamentu powoduje utratę skuteczności pierwszego testamentu, której nie odzyskuje on w wyniku kolejnego odwołania. Przywrócenie skuteczności pierwotnego powołania może nastąpić jedynie w wyniku wyrażenia takiej woli przez spadkodawcę.

(postanowienie z dnia 28 stycznia 2009 r., IV CSK 355/08, M. Wysocka, G. Bieniek, B. Myszka, niepubl.)

Glosa**Tomasza Justyńskiego, Państwo i Prawo 2010, nr 12, s. 121**

W ocenie autora, w glosowanym orzeczeniu Sąd Najwyższy zajął się zagadnieniem niezwykle interesującym, a jednocześnie budzącym od lat poważne kontrowersje w doktrynie oraz rozbieżności w orzecznictwie. Chodzi o problem natury prawnej oraz skutków prawnych odwołania testamentu i odwołania tego odwołania. Zdaniem glosatora, orzeczenie zasługuje na uwagę nie tylko dlatego, że dotyczy kwestii doniosłej z praktycznego punktu widzenia, ale z tego powodu, że Sąd Najwyższy uporządkował zasadnicze problemy związane z odwołaniem testamentu. Jego zdaniem, wywód zaprezentowany w uzasadnieniu jest klarowny i na ogół przekonujący, a rozstrzygnięcie *in casu* prawidłowe. Nie zgodził się jednak ze sformułowanymi tezami.

Przyczyny dezaprobaty upatruje w tym, że poglądy zawarte w uzasadnieniu dotyczą wyłącznie odwołania testamentu dokonanego w formie testamentu odwołującego, zaś tezy – w szczególności pierwsza – zostały uogólnione, a zatem rozciągnięte również na pozostałe sposoby odwołania testamentu.

M.S.L.

Notka redakcyjna:

Tezy wybite przez glosatora nie zostały sformułowane przez Sąd Najwyższy; teza oficjalna brzmi: „Odwołanie testamentu powoduje utratę skuteczności pierwszego testamentu, której nie odzyskuje on wskutek kolejnego odwołania. Przywrócenie skuteczności pierwotnego powołania może nastąpić jedynie w wyniku wyrażenia takiej woli przez spadkodawcę.”

*

Z mocy zajęcia udziałów dłużnika w spółce z ograniczoną odpowiedzialnością wierzyciel jest legitymowany do wytoczenia powództwa o stwierdzenie nieważności uchwały wspólników zagrażającej możliwości uzyskania zaspokożenia (art. 910² § 1 k.p.c. *in fine*).

(wyrok z dnia 30 stycznia 2009 r., II CSK 355/08, G. Misiurek, I. Gromska-Szuster, H. Wrzeszcz, OSNC–ZD 2009, nr 4, s. 100; BSN 2009, nr 5, s. 11; Rej. 2009, nr 6, s. 160; NPN 2009, nr 2, s. 112; Rej. 2010, nr 1, s. 175; MoP 2010, nr 7, s. 400)

Glosa

Tomasza Czecha, Glosa 2010, nr 4, s. 15

Glosa jest zasadniczo aprobująca.

W ocenie glosatora, komentowane orzeczenie służy ochronie interesów wierzycieli przed fraudacyjnymi zabiegami dłużników zmierzających do udaremnienia lub istotnego utrudnienia egzekucji. Komentator podjął się analizy praktycznej operacji tzw. rozwodnienia udziałów w spółce z ograniczoną odpowiedzialnością. Podkreślił, że uchwała dotycząca podwyższenia kapitału zakładowego może oddziaływać na realizację prawa wierzyciela do zaspokojenia się z zajętych udziałów. Podwyższenie kapitału zakładowego może prowadzić do zmniejszenia uprawnień wynikających z zajętych udziałów i ograniczyć szanse egzekucyjnego zaspokojenia wierzyciela, zwłaszcza gdy nowe udziały w podwyższonym kapitale obejmują inne osoby niż dłużnik. Zmniejszenie tych uprawnień może się przejawiać w zredukowanej dywidendzie lub obniżonej wartości sprzedażnej (wycena rynkowa udziałów dłużnika) zajętych udziałów. W efekcie dłużnik przestaje być wyłącznym ekonomicznym „właścicielem” majątku spółki, a jego dotychczasowe udziały znacznie tracą na wartości gospodarczej.

W dalszej kolejności komentator przeanalizował zagadnienie możliwości obrony wierzyciela przed procederem „rozwodnienia” udziałów dłużnika. W jego ocenie, w grę wchodzi trzy opcje: ustanowienie zarządcy, zaskarżenie uchwały prowadzącej do wyżej wskazanego zjawiska oraz podniesienie zarzutu nieważności takiej uchwały. Glosator podjął się szczegółowego rozważenia przesłanek, które uprawniają wierzyciela do zaskarżenia uchwały wspólników spółki z ograniczoną odpowiedzialnością. Zwrócił jednocześnie uwagę, że Sąd Najwyższy opowiedział się za możliwością w zakresie uprawnienia wierzyciela do zaskarżenia takiej uchwały, co wprost regulują art. 249-254 k.s.h., z tym zastrzeżeniem jednak, że art. 910² §1 *in fine* k.p.c. jest przepisem szczególnym w stosunku do art. 250 k.s.h. Glosator rozważył inną ewentualność, tj. że zaskarżenie uchwały przez wierzyciela

normują art. 249 – 254 k.s.h. stosowane w drodze analogii, co oznacza, iż niektóre z tych przepisów nie mają w ogóle zastosowania, a niektóre należy poddać odpowiedniej modyfikacji.

Następnie glosator rozważał, w jakich sytuacjach prawo do zaskarżenia uchwały wspólników spółki z ograniczoną odpowiedzialnością mają inne osoby niż wymienione w art. 250 k.s.h., a także kiedy reżim normatywny wyznaczony w art. 249-254 k.s.h. wymaga odpowiedniej modyfikacji. Autor glosy za Sądem Najwyższym wskazał na prokuratora, a także syndyka, zarządcę oraz zastawnika. Przyznał, że kontrowersje może budzić zagadnienie, czy uprawnienie do zaskarżenia uchwały przysługuje również małżonkowi wspólnika, gdy udziały w spółce z ograniczoną odpowiedzialnością są składnikiem wspólności majątkowej małżeńskiej. Odnośnie do modyfikacji zamkniętego reżimu zaskarzania uchwał wspólników, wyznaczonego przez art. 249-254 k.s.h., w rachubę wchodzi tendencja jego rozszerzania i uelastyczniania przez sądy i uczestników obrotu, co spotkało się z aprobatą glosatora.

Glosy do komentowanego orzeczenia opracowali również R.L. Kwaśnicki i M. Romatowska (Pr.Spółek 2010, nr 3, s. 12), a także A. Pęczyk-Tofel i M.S. Tofel (MoP 2010, nr 12, s. 693). Omówił je także K. Osajda w „Przeglądzie orzecznictwa” (Glosa 2010, nr 3, s. 11).

P.G.

*

Ochronie na podstawie art. 5 i 10 ustawy z dnia 16 kwietnia 1993 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji (jedn. tekst: Dz.U. z 2003 r. Nr 153, poz. 1503 ze zm.) oraz na podstawie art. 296 ust. 2 pkt 1 i 2 ustawy z dnia 30 czerwca 2000 r. – Prawo własności przemysłowej (jedn. tekst: Dz.U. z 2003 r. Nr 119, poz. 1117 ze zm.) podlega określone oznaczenie. Granicą żądań poszkodowanego jest zdolność odróżniająca związana z wykorzystywanym oznaczeniem lub znakiem towarowym. Ocena w tym zakresie musi uwzględniać potrzebę realnej ochrony przedsiębiorców i konsumentów przed wprowadzeniem w błąd, a jednocześnie zapewniać w optymalnym stopniu swobodę konkurencji.

(wyrok z dnia 3 czerwca 2009 r., IV CSK 61/09, G. Misiurek, M. Kocon, B. Myszka, OSP 2010, nr 12, poz. 124)

Glosa

Grzegorza Tylca, Orzecznictwo Sądów Polskich 2010, nr 12, poz. 124

Glosa ma charakter częściowo krytyczny.

Glosator podniósł, że Sąd Najwyższy nie trafnie określił przedmiot ochrony jako określoną kombinację kolorystyczną, podczas gdy powód dochodził w istocie doprowadzenia do zakazu używania przez pozwanego kolorów zielonego i żółtego w jakiegokolwiek postaci, formie czy proporcjach. Stwierdził następnie, że oznaczenie bez zdolności odróżniającej nie podlega ochronie. Dodał, że co do zasady oznaczenia kolorowe są niedystynktywne.

M.P.

*

Nie narusza obowiązku współdziałania dwóch członków zarządu spółki z ograniczoną odpowiedzialnością przy składaniu oświadczeń w imieniu spółki (art. 205 § 1 k.s.h.) złożenie oświadczenia przez każdego z członków zarządu w innym czasie.

(wyrok z dnia 26 sierpnia 2009 r., I CSK 32/09, M. Sychowicz, G. Bieniek, D. Zawistowski, OSNC-ZD 2010, nr 2, poz. 56; Rej. 2010, nr 7-8, s. 181)

Glosa

Zbigniewa Kuniewicza, Orzecznictwo Sądów Polskich 2010, nr 12, poz. 125

Glosa ma charakter aprobowujący.

Komentator podzielił stanowisko ujęte w tezie wyroku. Wskazał, że pojęcia użyte przez ustawodawcę w aktach normatywnych formułujących obowiązek reprezentacji łącznej wyrażają obowiązek udziału innej osoby w określonej działalności, a nie wymóg jednoczesności działania. Dodał, że również na gruncie

Prawa spółdzielczego ugruntowało się trafne przekonanie, iż oświadczenia członków zarządu nie muszą być składane jednocześnie.

W dalszej części opracowania autor przyjął, że umowa podpisana przez jedną z osób uprawnionych do łącznego działania jest czynnością prawną niedokonaną, tj. czynnością będącą w fazie dokonywania. Dostrzegł podobieństwo tej sytuacji do wadliwości czynności prawnej określanej jako bezskuteczność zawieszona. Wskazał jednak, że analizowana sytuacja – w przeciwieństwie do bezskuteczności zawieszanej – nie tworzy stanu związania stron.

Komentator ocenił również jako trafne zapatrywanie Sądu Najwyższego, że umowa zbycia udziałów została zawarta z chwilą, w której powód dowiedział się o złożeniu na tekście umowy notarialnie poświadczonego podpisu przez drugiego członka zarządu pozwanej spółki.

M.P.

*

Artykuł 358¹ § 3 k.c. nie ma zastosowania przy podziale majątku wspólnego.

(postanowienie z dnia 9 września 2009 r., V CSK 39/09, L. Walentynowicz, B. Myszka, K. Pietrzykowski, OSNC-ZD 2010, nr 2, poz. 62; OSP 2010, nr 12, poz. 123; Rej. 2010, nr 7-8, s. 177)

Glosa

Agnieszki Pyrzyńskiej, Orzecznictwo Sądów Polskich 2010, nr 12, poz. 123

Glosa ma charakter częściowo aprobujący.

Autorka zarzuciła zbyt szerokie ujęcie tezy, gdyż w komentowanym postanowieniu analizie poddano jedynie relację między art. 358¹ § 3 k.c. a art. 45 k.r.o., dotyczącym rozliczenia nakładów z majątku osobistego na majątek wspólny. Zakwestionowała następnie stanowisko, że art. 45 k.r.o. i art. 358¹ § 3 k.c. pozostają w relacji *lex specialis* – *lex generalis*. Stwierdziła, że art. 358¹ § 3 k.c. nie może znajdować zastosowania do nakładów niepieniężnych. W ocenie autorki, przepis ten nie może być również stosowany do nakładów pieniężnych, w następstwie

których do majątku wspólnego weszło przysporzenie o charakterze niepieniężnym, gdyż roszczenie o zwrot takiego nakładu stanowi element zobowiązania niepieniężnego ze świadczeniem pieniężnym. Zapatrywanie to autorka odniosła także do nakładów pieniężnych skutkujących pieniężnym przysporzeniem. Podzielając pogląd Sądu Najwyższego, glosatorka uznała, że przemawia za nim charakter stosunku prawnego, z którego wynika obowiązek rozliczenia.

M.P.

*

Tak jak akcje, również udziały nabyte przez jednego małżonka ze środków pochodzących z majątku wspólnego wchodzi w skład tego majątku, a współnikiem staje się tylko małżonek będący stroną czynności prowadzącej do nabycia udziałów.

(postanowienie z dnia 3 grudnia 2009 r., II CSK 273/09, Z. Kwaśniewski, M. Kocon., K. Strzelczyk, niepubl.).

Glosa

Magdaleny Karczewskiej-Pacholczyk i Natalii Kobyłki, Glosa 2010, nr 4, s. 31

Glosa ma zasadniczo charakter aprobujący. Dotyczy problematyki przynależności udziałów zakupionych przez jednego z małżonków ze środków pochodzących z majątku wspólnego oraz związanego z tym nabycia statusu współnika spółki z ograniczoną odpowiedzialnością. W pierwszej kolejności glosatorki zwróciły uwagę, że zarówno w orzecznictwie, jak i doktrynie nie było zgody co do przynależności udziału w spółce z ograniczoną odpowiedzialnością, kupionego z majątku wspólnego małżonków. Glosowane postanowienie przewiduje natomiast, że udziały nabyte przez jednego małżonka w drodze czynności prawnej, której tylko on był stroną, ale ze środków pochodzących z majątku wspólnego, wchodzi w skład tego majątku, jednakże współnikiem w tej spółce, staje się tylko małżonek będący stroną czynności prowadzącej do nabycia udziałów.

Autorki glosy zaaprobowały stanowisko Sądu Najwyższego, że dochodzi do rozdzielenia sfery relacji między małżonkami, w rachubę wchodzi bowiem stosunki

wewnętrzne, podlegające reżimowi prawa rodzinnego i opiekuńczego oraz stosunki zewnętrzne, wynikające z członkostwa w spółce z ograniczoną odpowiedzialnością, zachodzące na linii spółka – wspólnik i podlegające regulacjom prawa handlowego. Glosatorki stwierdziły, że Sąd Najwyższy zasadnie przyjął, iż ustawodawca wprost przesądził, że – niezależnie od sposobu nabycia, tzn. od tego, czy stroną czynności prawnej przysparzającej do majątku wspólnego są oboje małżonkowie, czy tylko jedno z nich – prawa majątkowe nabyte w czasie trwania małżeństwa wchodzą do majątku wspólnego, a zmiana tej reguły nie jest dopuszczalna w drodze porozumienia między małżonkami. W ocenie autorek glosy, stanowisko zaprezentowane przez Sąd Najwyższy zabezpiecza spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością przed niekontrolowanymi zmianami jej wspólników, jednak w niektórych sytuacjach może pociągnąć za sobą niekorzystne skutki dla wspólnika, jego małżonka oraz samej spółki.

Głosę aprobowującą do tego orzeczenia opublikowała M. Dumkiewicz (LEX nr 551106).

P.G.

*

1. Wydanie rzeczy wymagane do przeniesienia posiadania (art. 348 k.c.) może mieć postać aktu symbolicznego.

2. Prekarzysta ma status dzierżyciela.

(postanowienie z dnia 15 stycznia 2010 r., I CSK 355/09, H. Wrzeszcz, Z. Kwaśniewski, K. Zawada, OSNC 2010, nr 10, poz. 139; BSN 2010, nr 5, s. 12; Rej. 2010, nr 6, s. 143; Rej. 2010, nr 11, s. 200)

Glosa

Pawła Księżaka, Rejent 2010, nr 12, s. 79

Aprobowującą glosę autor rozpoczął od wyrażenia zadowolenia, że Sąd Najwyższy wypowiedział się na temat podstawowych zagadnień prawa rzeczowego takich jak władztwo nad rzeczą, posiadanie i dzierżenie, a których zakres pozostaje sporny. Komentator uznał za trafne stwierdzenie, że dopuszczalna jest umowa,

w której posiadacz niemający tytułu do rzeczy przenosi swoje posiadanie na inną osobę. Jest to warte podkreślenia, gdyż w praktyce można spotkać zbyt dużą ostrożność notariuszy, gdy chodzi o dokonywanie czynności nieuregulowanych wprost w przepisach. Z aprobatą odniósł się również do przedstawionego przez Sąd Najwyższy rozumienia tradycji jako sposobu przeniesienia posiadania i podkreślił, że nieruchomości z istoty rzeczy nie nadaje się do wydania „z ręki do ręki”; akt symboliczny jest w takiej sytuacji naturalny, wręcz konieczny.

Z aprobatą komentator przyjął także, że Sąd Najwyższy po raz kolejny potwierdził istnienie w prawie polskim prekarium. Pewne wątpliwości autora wzbudziła jednakże stanowczość tezy drugiej, jak też kwalifikacja prawna prekarium. W pewnych przypadkach prekarzysta będzie miał status dzierżyciela, prekarium bowiem, jako sposób władania rzeczą nieokreślony ustawowo, może być różnie definiowane. Autor opowiedział się jednak za odróżnieniem prekarium zarówno od posiadania, jak i dzierżenia. Rozróżnienie to nie ma charakteru jedynie teoretycznego, gdyż prekarzysta niebędący dzierżycielem nie może np. korzystać z samopomocy (art. 343 k.c.), chyba że działa w imieniu posiadacza albo prowadzi jego sprawy bez zlecenia. Pomimo tych wątpliwości glosator uznał komentowane rozstrzygnięcie za prawidłowe.

M.M.

*

Uchwała rady nadzorczej spółki akcyjnej o odwołaniu członka jej zarządu może być zaskarżona powództwem o stwierdzenie nieważności tej uchwały na podstawie art. 189 k.p.c. w związku z art. 58 § 1 k.c.

(wyrok z dnia 18 lutego 2010 r., II CSK 449/09, J. Górowski, Z. Kwaśniewski, K. Pietrzykowski, OSNC-ZD 2010, nr D, poz. 103; BSN 2010, nr 4, s. 14; Pal. 2010, nr 3, s. 236; Rej. 2010, nr 5, s. 144)

Glosa

Radosława L. Kwaśnickiego i Magdaleny Romatowskiej, Glosa 2010, nr 4, s. 47

Glosa jest co do zasady aprobująca i ma na celu przedstawienie problematyki zaskarżania uchwał rad nadzorczych (zarządów) spółek kapitałowych w świetle przepisów innych ustaw niż kodeks spółek handlowych. Glosatorzy podkreślili, że regulacje przewidziane w przepisach kodeksu spółek handlowych nie zabezpieczają w odpowiedni i wystarczający sposób interesów podmiotów, które doznały szkody w wyniku wydania wadliwej uchwały przez radę nadzorczą (zarząd) spółki kapitałowej. W konsekwencji powoduje to konieczność odwołania się w tym zakresie do przepisów kodeksu cywilnego i kodeksu postępowania cywilnego. Zwrócili też uwagę, że Sąd Najwyższy wskazał, iż kwestia zaskarżania uchwał rad nadzorczych spółek kapitałowych jest zagadnieniem spornym zarówno w judykaturze, jak i w piśmiennictwie. Sąd Najwyższy skrytykował, co spotkało się z aprobatą komentatorów, koncepcję stosowania w drodze analogii do uchwał rad nadzorczych spółek kapitałowych przepisów dotyczących zaskarżania uchwał zgromadzeń tych spółek. Wskazał zarazem, że dopuszczalne jest kwalifikowanie wadliwych uchwał rad nadzorczych jako bezwzględnie nieważnych w świetle art. 58 §1 i §2 k.c. Glosatorzy uznali zasadność tego poglądu, uzasadnionego treścią art. 2 k.s.h., który nakazuje stosowanie przepisów kodeksu cywilnego wprost lub odpowiednio w sprawach nieuregulowanych w kodeksie spółek handlowych.

Autorzy nie podzielili jednak stanowiska Sądu Najwyższego, że o nieważności uchwały rady nadzorczej można mówić nie tylko, gdy jest ona sprzeczna z ustawą, ale także, gdy ma ona na celu obejście ustawy oraz gdy sprzeczna jest z zasadami współżycia społecznego. Glosatorzy wskazali również, że analizowane orzeczenie nie porusza kontrowersyjnej kwestii, czy uchwała organów kolegialnych, a więc również rad nadzorczych spółek kapitałowych może być uznawana w świetle art. 58 §1 k.c. za czynność prawną. Glosatorzy stwierdzili również, że Sąd Najwyższy trafnie wskazał, iż w celu zastosowania do wadliwej uchwały rady nadzorczej sankcji określonej w art. 58 k.c. możliwe jest sięgnięcie do powództwa o ustalenie przewidzianego w art. 189 k.p.c. Sąd Najwyższy zasadnie zatem dopuścił wystąpienie przeciwko wadliwej uchwale rady nadzorczej z powództwem o ustalenie istnienia lub nieistnienia albo nieważności nie tylko stosunku prawnego lub prawa, na które uchwała rady nadzorczej miała wpływ, ale także z powództwem o ustalenie istnienia lub nieistnienia albo nieważności samej czynności prawnej, jaką jest uchwała.

Glosatorzy stwierdzili też, że analizowane orzeczenie uzasadnia stwierdzenie, iż nieważność lub nieistnienie uchwały rady nadzorczej (zarządu) spółki zachodzi *ex tunc*, tj. od chwili powzięcia tej uchwały przez radę nadzorczą i jest całkowicie niezależne od ewentualnego „potwierdzenia” przez sąd.

R.L. Kwaśnicki, wspólnie z A. Sujak, omówił już to orzeczenie w glosie (MoP 2010, nr 17, s. 979) oraz w komentarzu (MoP 2010, nr 19, dodatek, s. 7).

P.G.

prawo cywilne procesowe

Przy rozpoznawaniu zażalenia na zarządzenie przewodniczącego, wzywające stronę do uzupełnienia opłaty od pozwu, nie podlega badaniu zasadność stwierdzenia przez sąd braku podstaw do wydania nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym.

(uchwała z dnia 12 lutego 2009 r., III CZP 143/08, M. Bączyk, Z. Kwaśniewski, K. Tyczka-Rote, OSNC 2009, nr 12, poz.164; BSN 2009, nr 2, s. 7; MoP 2009, nr 17, s. 954)

Glosa

Marcina Uliasz, Monitor Prawniczy 2010, nr 23, s. 1311

Autor podjął polemikę z twierdzeniem Sądu Najwyższego o ograniczonym zakresie kognicji sądu drugiej instancji rozpoznającego zażalenie na zarządzenie o ustaleniu wymiaru opłaty. Jego zdaniem, ocena, czy ustalona wysokość opłaty jest prawidłowa, nie może ograniczać się wyłącznie do zbadania prawidłowości obrachunku matematycznego; obliczenie opłaty jest konsekwencją zastosowania odpowiedniego przepisu ustawy. W obecnym stanie prawnym możliwość zaskarżenia zażaleniem zarządzenia przewodniczącego ustalającego wysokość opłaty od pozwu lub wniosku ma strona, która nie jest reprezentowana przez profesjonalnego pełnomocnika; strona taka otrzymuje wezwanie do uiszczenia opłaty. Pozew lub

wniosek wniesiony przez adwokata, radcę prawnego lub rzecznika patentowego, który nie został należycie opłacony, przewodniczący zwraca na podstawie art. 130² § 1 k.p.c. bez wezwania do uiszczenia opłaty, jeżeli podlega on opłacie w wysokości stałej lub stosunkowej obliczonej od wskazanej przez stronę wartości przedmiotu sporu. Nie można jednak przyjmować, że strona korzystająca z pomocy profesjonalnego pełnomocnika zostaje pozbawiona możliwości wzruszenia decyzji przewodniczącego o ustaleniu wysokości opłaty. Taka wykładnia stanowiłaby pogwałcenie zasady równości stron oraz zasady rzetelnego procesu. Profesjonalny pełnomocnik powinien więc wnieść jednocześnie zażalenie na zarządzenie ustalające wysokość opłaty i zażalenie na zarządzenie o zwrocie pozwu lub wniosku. Na podstawie art. 380 k.p.c., który zgodnie z art. 398 k.p.c. ma odpowiednie zastosowanie w postępowaniu toczącym się na skutek zażalenia na zarządzenie przewodniczącego, dopuszczalne jest zamieszczenie w zażaleniu wniosku o rozpoznanie zarządzenia, które miało wpływ na wydanie zaskarżonego zarządzenia, ale nie podlegało odrębnemu zaskarżeniu.

W dalszej części glosy autor odniósł się do poruszonego w uzasadnieniu komentowanej uchwały zagadnienia niedopuszczalności instancyjnej kontroli decyzji o braku podstaw do wydania nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym. Z przepisów kodeksu postępowania cywilnego wyeliminowano możliwość zaskarżania decyzji w tym zakresie. W piśmiennictwie coraz częściej zgłaszane są jednak postulaty, aby dopuścić taką kontrolę szczególnie potrzebną wtedy, gdy sąd zamiast nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym wydał nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym. Zdaniem glosatora, wbrew poglądom Sądu Najwyższego, niewydanie nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym pociąga za sobą istotne konsekwencje dla powoda. Gdy wnosi on pozew zawierający zasadny wniosek o wydanie nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym, ma prawo oczekiwać, że skorzysta z określonych ustawą przywilejów, do których należy choćby fakt, iż nakaz taki będzie stanowił tytuł zabezpieczenia, wykonywalny bez nadawania mu klauzuli wykonalności. Błędna ocena sądu i wydanie nakazu zapłaty w postępowaniu upominawczym pozbawia powoda możliwości korzystania z tego przywileju. Decyzja sądu w postaci nakazu zapłaty w postępowaniu upominawczym stanowi odmowę udzielenia zabezpieczenia i powoduje taki sam skutek, jak postanowienie o odmowie udzielenia

zabezpieczenia. To ostatnie postanowienie jest zaskarżalne zażaleniem na podstawie art. 741 k.p.c. i podlega kontroli instancyjnej.

Taka kontrola powinna być przewidziana również w omawianej sytuacji. W obecnym stanie prawnym nie została ona przewidziana. Sposobem wypełnienia istniejącej luki jest stosowanie *per analogiam* przepisów o apelacji. Skoro do nakazów zapłaty stosuje się odpowiednio przepisy o wyrokach, to również do zaskarżenia nakazu zapłaty należałoby stosować przepisy o zaskarżeniu wyroków.

Głosę do omawianej uchwały opracował również B. Łopalewski (MoP 2010, nr 12, s. 698)

R.N.

*

Wyciągi z ksiąg rachunkowych funduszu sekurytyzacyjnego, o których mowa w art. 194 ustawy z dnia 27 maja 2004 r. o funduszach inwestycyjnych (Dz.U. Nr 146, poz. 1546 ze zm.), stanowią podstawę wydania nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym.

(uchwała z dnia 7 października 2009 r., III CZP 65/09, H. Pietrkowski, M. Kocon, M. Sychowicz, OSNC 2010, nr 4, s. 51; BSN 2009, nr 10, s. 6; OSP 2010, nr 10, poz. 96 ; Rej. 2009, nr 11, s. 164).

Glosa

Sebastiana Domańskiego, Glosa 2010, nr 4, s. 25

Glosa ma charakter krytyczny.

Analizowana uchwała dotyczy sfery obrotu wierzytelnościami i działalności funduszy sekurytyzacyjnych, obsługujących tzw. wierzytelności masowe, wynikające z zaciągniętych i niespłaconych kredytów bankowych. Częściowo wyjaśnia też wątpliwości związane ze stosowaniem w obrocie wyciągów z ksiąg rachunkowych powyższych funduszy, tj. dokumentów mających moc prawną dokumentów urzędowych. Dokumenty te są wykorzystywane w procesie dochodzenia przez fundusze sekurytyzacyjne wierzytelności na drodze sądowej w postępowaniu nakazowym. Sąd Najwyższy, wykluczając możliwość wydania nakazu zapłaty w takim

postępowaniu, zgodnie z art. 485 § 1 k.p.c., na podstawie wyciągu z ksiąg rachunkowych funduszu sekurytyzacyjnego, dopuścił jednocześnie taką możliwość na podstawie art. 485 § 3 k.p.c.

Glosator zaprezentował odmienne stanowisko. Jego zdaniem, zawarte w art. 485 § 1-3 k.p.c. wyliczenie podstaw do wydania nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym ma charakter wyczerpujący i w konsekwencji nie ma podstaw do przyjęcia, że art. 485 § 3 k.p.c. ma także zastosowanie do wyciągów z ksiąg rachunkowych przedmiotowych funduszy. W ocenie autora glosy, skoro wyciąg z ksiąg bankowych, zgodnie z art. 485 § 3 k.p.c. stanowi odrębną podstawę prawną do wydania nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym, a wyciąg z ksiąg rachunkowych funduszu sekurytyzacyjnego takiej podstawy nie stanowi, to w efekcie nie ma przesłanek, aby traktować te wyciągi w równorzędny sposób. Glosator zwrócił uwagę, że Sąd Najwyższy, w komentowanej uchwale stwierdził, iż art. 485 § 3 k.p.c. ma zastosowanie do wyciągów z ksiąg rachunkowych funduszy sekurytyzacyjnych, gdyż funkcja tych funduszy jest zbliżona do banków, a ponadto przemawia za tym podobieństwo art. 194 u.f.i. do art. 95 Pr.bank. Nie zgodził się z takim wnioskowaniem; jego zdaniem, banki i fundusze sekurytyzacyjne to podmioty o odmiennych funkcjach.

W podsumowaniu rozważań autor glosy stwierdził, że nakaz zapłaty w postępowaniu nakazowym powoduje zbyt poważne konsekwencje procesowe, aby aprobować wydawanie go na podstawie analogii do art. 485 §3 k.p.c.

Omawianą uchwałę opatrzyli glosami A. Januchowski (OSP 2010, nr 10, poz. 96 oraz O.M. Piaskowska, D. Kotłowski i K. Sadowski (MoP 2010, nr 21, s. 1195).

P.G.

ORZECZENIA, KTÓRE ZOSTANĄ OPUBLIKOWANE W OSNC 2011, NR 2

Skarbowi Państwa, który wypłacił uposażenie na podstawie art. 121 ust. 1 ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (jedn. tekst: Dz.U. z 2007 r. Nr 43, poz. 277 ze zm.), nie przysługuje roszczenie o zwrot tego uposażenia od sprawcy wypadku związanego z ruchem pojazdu mechanicznego, powodującego chorobę policjanta.

(uchwała pełnego składu Izby Cywilnej z dnia 8 października 2010 r., III CZP 35/10, T. Ereciński, M. Bączyk, T. Bielska-Sobkowicz, S. Dąbrowski, D. Dończyk, J. Frąckowiak, J. Górski, A. Górski, I. Gromska-Szuster, J. Gudowski, W. Katner, M. Kocon, I. Koper, Z. Kwaśniewski, G. Misiurek, H. Pietrzkowski, K. Pietrzykowski, M. Romańska, K. Strzelczyk, M. Sychowicz, K. Tyczka-Rote, B. Ustjanicz, L. Walentynowicz, T. Wiśniewski, H. Wrzeszcz, K. Zawada, D. Zawistowski, OSNC 2011, nr 2, poz. 13)

*

Spór o ustalenie nieistnienia stosunku prawnego wynikającego z umowy z powodu jej nieważności może być poddany przez strony pod rozstrzygnięcie sądu polubownego (art. 1157 k.p.c.).

(uchwała z dnia 23 września 2010 r., III CZP 57/10, J. Gudowski, D. Dończyk, W. Katner, OSNC 2011, nr 2, poz. 14)

*

Wpis w księdze wieczystej prawa własności Skarbu Państwa, wskazujący – jako trwałego zarządcę – określoną jednostkę organizacyjną Skarbu Państwa nieposiadającą osobowości prawnej, może być zaskarżony

apelacją wniesioną przez Skarb Państwa reprezentowany przez inną jednostkę organizacyjną, opartą na zarzucie, że zarząd przysługuje tej innej jednostce.

(uchwała z dnia 23 września 2010 r., III CZP 62/10, J. Gudowski, D. Dończyk, W. Katner, OSNC 2011, nr 2, poz. 15)

*

Krótką jednostką słowną, pełniącą rolę znaku towarowego, może być utworem w rozumieniu art. 1 ust. 1 ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych (jedn. tekst: Dz.U. z 2006 r. Nr 90, poz. 631 ze zm.), jeżeli wykazuje autonomiczną wartość twórczą.

(wyrok z dnia 22 czerwca 2010 r., IV CSK 359/09, M. Wysocka, M. Kocon, H. Wrzeszcz, OSNC 2011, nr 2, poz. 16)

*

Nieruchomość przeznaczona pod drogę publiczną może stanowić tylko własność Skarbu Państwa lub jednostek samorządu terytorialnego (art. 2a ustawy z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych, jedn. tekst: Dz.U. z 2007 r. Nr 19, poz. 115 ze zm.). Posiadanie samoistne takiej nieruchomości przez inny podmiot nie może prowadzić do nabycia jej przez zasiedzenie.

(postanowienie z dnia 24 czerwca 2010 r., IV CSK 40/10, J. Górowski, I. Gromska-Szuster, Z. Kwaśniewski, OSNC 2011, nr 2, poz. 17)

*

Statut spółki wodnej nie może ograniczać uprawnienia członka do wystąpienia ze spółki również wtedy, gdy jego członkostwo powstało *ex lege* na podstawie art. 165 ust. 7 ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. – Prawo wodne (jedn. tekst: Dz.U. z 2005 r. Nr 239, poz. 2019 ze zm.).

(postanowienie z dnia 29 czerwca 2010 r., III CZP 46/10, K. Tyczka-Rote, K. Pietrzykowski, K. Strzelczyk, OSNC 2011, nr 2, poz. 18)

*

Wyrok Trybunału Konstytucyjnego, który stwierdza niezgodność z Konstytucją braku określonej regulacji prawnej w kwestionowanym przepisie, nie powoduje utraty mocy obowiązującej tego przepisu.

(wyrok z dnia 8 lipca 2010 r., II CSK 3/10, K. Pietrzykowski, M. Bączyk, K. Tyczka-Rote, OSNC 2011, nr 2, poz. 19)

*

Loggia i balkon, służące do wyłącznego użytku właściciela lokalu stanowiącego odrębną własność, podlegają ujawnieniu w księdze wieczystej w rubryce 1.4.4 w polu "opis lokalu".

(postanowienie z dnia 14 lipca 2010 r., V CSK 31/10, L. Walentynowicz, T. Bielska-Sobkowicz, Z. Kwaśniewski, OSNC 2011, nr 2, poz. 20)

*

Dopuszczalne jest ustanowienie na rzecz właściciela lokalu mieszkalnego służebności gruntowej korzystania z ogródka przydomowego, obciążającej nieruchomości wspólnej.

(postanowienie z dnia 21 lipca 2010 r., III CSK 322/09, A. Górski, B. Myszka, M. Sychowicz, OSNC 2011, nr 2, poz. 21)

*

Na obecnym etapie rozwoju prawa międzynarodowego publicznego państwu niemieckiemu przysługuje immunitet jurysdykcyjny w sprawach o roszczenia z czynów niedozwolonych popełnionych przez niemieckie siły zbrojne podczas drugiej wojny światowej na terenie Polski.

(postanowienie z dnia 29 października 2010 r., IV CSK 465/09, T. Ereciński, M. Wysocka, K. Zawada, OSNC 2011, nr 2, poz. 22)

INFORMACJE

W dniach od 7 do 17 grudnia sędzia Sądu Najwyższego prof. dr hab. Zbigniew Kwaśniewski przebywał w Wiedniu, w Sądzie Najwyższym Austrii, delegowany tam przez Sąd Najwyższy w ramach programu wymiany sędziów, we współpracy z Siecią Prezesów Sądów Najwyższych Krajów Unii Europejskiej.

Sędzia Zbigniew Kwaśniewski został przyjęty przez Prezydenta Sądu Najwyższego prof. dr Irmgard Griss, w towarzystwie Przewodniczącej Senatu 7 sędzi dr Ilse Huber. W czasie spotkania omówiono funkcje i strukturę Sądów Najwyższych Polski i Austrii.

Podczas pobytu w Wiedniu sędzia Zbigniew Kwaśniewski wziął udział w rozprawie w Sadzie Handlowym, uczestniczył – zabierając głos w dyskusji – w posiedzeniu niejawnym sędziów Senatu 7, spotykał się z przewodniczącymi i sędziami Senatu 6 i 7, a także wysłuchał wykładu na Uniwersytecie Ekonomicznym w Wiedniu. Zwiedził również Wydział Ksiąg Wieczystych i Wydział Rejestru Przedsiębiorców w Sądzie Krajowym w Sankt Pölten. W przeddzień powrotu do kraju uczestniczył w przedświątecznym spotkaniu sędziów i pracowników Sądu Najwyższego w Wiedniu, a wieczorem w tradycyjnej corocznej kolacji sędziów Senatu 7.

*

W dniu 17 grudnia odbyło się uroczyste, wigilijne spotkanie sędziów Izby Cywilnej, sędziów Sądu Najwyższego w stanie spoczynku, sędziów delegowanych do Izby, członków Biura Studiów i Analiz, asystentów, pracowników sekretariatów oraz pracowników obsługi. Gospodarzem spotkania był Prezes Sądu Najwyższego prof. dr hab. Tadeusz Ereciński, który w ciepłym, podniosłym wystąpieniu podziękował wszystkim za ofiarną pracę w mijającym roku oraz złożył życzenia rodzinnych, spokojnych Świąt Bożego Narodzenia oraz Szczęśliwego Nowego Roku. Specjalne życzenia sukcesów i pomyślności zostały skierowane pod adresem Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego Stanisława Dąbrowskiego, który – dziękując za nie – podkreślił znaczenie Świąt Bożego Narodzenia w naszym obyczaju, ich rodzinny

charakter i jednoczącą funkcję. Życzył wszystkim zebranych wszystkiego najlepszego, także w Nowym Roku, zapraszając na spotkanie noworoczne wyznaczone na 11 stycznia 2011 r.

Następnie zgromadzeni podzielili się opłatkiem i złożyli sobie serdeczne życzenia świąteczne i noworoczne.

SKŁAD OSOBOWY IZBY CYWILNEJ SĄDU NAJWYŻSZEGO

w dniu 31 grudnia 2010 r.

Sędziowie Sądu Najwyższego

Stanisław Dąbrowski (Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego), Tadeusz Ereciński (Prezes Sądu Najwyższego kierujący pracą Izby Cywilnej), Mirosław Bączyk, Teresa Bielska-Sobkowicz, Dariusz Dończyk, Józef Frąckowiak, Jan Górski, Antoni Górski, Irena Gromska-Szuster, Jacek Gudowski (Przewodniczący Wydziału III), Wojciech Katner, Marian Kocon, Iwona Koper, Zbigniew Kwaśniewski, Grzegorz Misiurek, Barbara Myszką, Henryk Pietrkowski (Przewodniczący Wydziału II), Krzysztof Pietrzykowski, Marta Romańska, Krzysztof Strzelczyk, Marek Sychowicz, Katarzyna Tyczka-Rote, Bogumiła Ustjanicz, Lech Walentynowicz (Przewodniczący Wydziału V), Tadeusz Wiśniewski (Przewodniczący Wydziału I), Hubert Wrzeszcz, Mirosława Wysocka (Przewodnicząca Wydziału IV), Kazimierz Zawada, Dariusz Zawistowski

Z dniem 30 września 2010 r. w stan spoczynku przeszedł sędzia Sądu Najwyższego Gerard Bieniek

W ciągu 2010 r. do orzekania w Izbie Cywilnej delegowani byli:

Jan Futro (sędzia Sądu Apelacyjnego w Poznaniu), Anna Kozłowska (sędzia Sądu Apelacyjnego w Warszawie), Jan Kremer (sędzia Sądu Apelacyjnego w Krakowie), Maria Szulc (sędzia Sądu Apelacyjnego w Warszawie), Barbara Trębska (sędzia Sądu Apelacyjnego w Warszawie)

Asystenci

Robert Bełczącki, Radosław Cebeliński, Eryk Chowaniec-Sieniawski, Grzegorz Goss, Mateusz Grochowski, Paweł Grzegorzczak (członek Biura Studiów i Analiz),

Przemysław Gumiński, Marek Jaślikowski, Grzegorz Jędrejek, Michał Krakowiak (delegowany sędzia sądu rejonowego), Aneta Łazarska (delegowana sędzia sądu rejonowego), Bernard Łukańko, Maciej Machowski, Radosław Nowaczewski, Konrad Osajda, Paweł Popardowski, Piotr Rylski (członek Biura Studiów i Analiz), Małgorzata Sekuła-Leleno, Elżbieta Stan-Stanik, Paweł Suski, Elżbieta Szczepanowska, Roman Trzaskowski (członek Biura Studiów i Analiz), Arkadiusz Turczyn, Michał Warciński, Karol Weitz (członek Biura Studiów i Analiz), Łukasz Węgrzynowski, Tadeusz Zembrzuski (członek Biura Studiów i Analiz), Andrzej Zielony

Do dnia 31 października 2010 r. asystenturę w Izbie Cywilnej odbywała także Beata Janiszewska (delegowana sędzia sądu rejonowego)

Pracownicy administracyjni

Joanna Krajewska (kierownik Sekretariatu Izby Cywilnej), Anna Banasiuk, Grażyna Banaszewska (kierownik Sekretariatu Wydziału II), Danuta Błasiak, Iwona Budzik, Maryla Czajkowska, Izabela Czakowska, Marianna Dąbrowska, Anna Grabowska (kierownik Sekretariatu Wydziału IV), Bogumiła Gruszka, Izabella Janke, Katarzyna Juskowiak, Hanna Kamińska, Bożena Kowalska, Ewa Krenzel, Anna Leszczyńska (kierownik Sekretariatu Wydziału I), Piotr Malczewski, Anna Matura, Bożena Nowicka, Katarzyna Piskorz (sekretarz Prezesa Sądu Najwyższego), Marianna Prusaczyk (kierownik Sekretariatu Wydziału III), Beata Rogalska, Jadwiga Sawczenko (kierownik Sekretariatu Wydziału V), Anna Wasiak, Ewa Zawisza, Justyna Zych

Pracownicy obsługi

Zofia Barwińska, Halina Krysiak, Maria Kryszkiewicz, Leonarda Kurowska, Maria Regulska

Dane statystyczne – grudzień 2010 r.

Lp.	Rodzaj spraw	Ruch spraw										
		Pozostało z okresu ubiegłego	Wpłynęło	Załatwiono								Pozostało do rozpoznania
				Razem	Sposób załatwienia							
					Podjęto uchwałę	Oddalono	Zmieniono	Uchylono w całości bądź częściowo	Uwzględniono skargę	Odmówiono przyjęcia do rozpoznania	Inny sposób	
1.	CK	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2.	CSK	1325	245	227	-	24	2	26	-	145	30	1343
3.	CZP, w tym:	33	15	17	13	-	-	-	-	-	4	31
	- art. 390 k.p.c.	26	14	15	12	-	-	-	-	-	3	25
	- skład 7-miu	6	1	2	1	-	-	-	-	-	1	5
	- pełny skład	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
4.	CZ	174	63	83	-	37	7	22	-	-	17	154
5.	CO, w tym	13	27	31	-	-	-	-	-	-	31	9
	- art. 401 k.p.c.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	- art. 45, 48 k.p.c.	13	27	31	-	-	-	-	-	-	31	9
6.	CSP	-	1	1	-	-	-	-	-	-	1	-
7.	CNP	131	37	35	-	3	-	-	-	1	31	133
8.	CA	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
9.	CN	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
10.	RAZEM	1676	388	394	13	64	9	48	-	146	114	1670

Dane statystyczne – rok 2010 r.

Lp.	Rodzaj spraw	Ruch spraw										
		Pozostało z okresu ubiegłego	Wpłynęło	Załatwiono								Pozostało do rozpoznania
				Razem	Sposób załatwienia						Inny sposób	
					Podjęto uchwałę	Oddalono	Zmieniono	Uchylono w całości bądź częściowo	Uwzględniono skargę	Odmówiono przyjęcia do rozpoznania		
1.	CK	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2.	CSK	972	3089	2718	-	300	29	340	-	1546	503	1343
3.	CZP, w tym:	25	141	135	93	-	-	-	-	-	42	31
	- art. 390 k.p.c.	20	129	124	85	-	-	-	-	-	39	25
	- skład 7-miu	5	10	10	7	-	-	-	-	-	3	5
	- pełny skład	-	2	1	1	-	-	-	-	-	-	1
4.	CZ	93	723	662	-	317	42	136	-	-	167	154
5.	CO, w tym	23	316	330	-	14	-	1	1	-	314	9
	- art. 401 k.p.c.	1	12	13	-	-	-	1	1	-	11	-
	- art. 45, 48 k.p.c.	22	304	317	-	14	-	-	-	-	303	9
6.	CSP	-	1	1	-	-	-	-	-	-	1	-
7.	CNP	114	477	458	-	25	-	-	2	128	303	133
8.	CA	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
9.	CN	-	1	1	-	1	-	-	-	-	-	-
10.	RAZEM	1227	4748	4305	93	657	71	477	3	1674	1330	1670

Spis treści

Uchwały.....
Zagadnienia prawne przedstawione do rozstrzygnięcia.....
Glosy
Orzeczenia publikowane w OSNC 2011, nr 2
Informacje.....
Skład osobowy Izby Cywilnej
Dane statystyczne.....